

№3(7),2016

ДАНА БАЛА

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ**

www.rc-dd.kz

ДАНА БАЛА

Республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журнал

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы № 14553-Ж қуәлігімен есепке қойылды (15.09.2014ж.)

Меншік иесі

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығы» РММ

Бас редактор

Бижан Құрманғалиқызы Игенбаева

ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент

Редакция алқасы

Жаңыл Алпамысқызы Жонтаева

ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру департаментінің директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты

Шарапат Сейсенбекқызы Сұлтанғазиева

ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру департаменті Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту басқармасының жетекшісі, педагогика ғылымдарының кандидаты

Әзия Елеупанқызы Жұмабаева

Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру теориясы мен әдістемесі кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Сайраш Нағашбайқызы Жиенбаева

Қыздар педагогикалық университетінің педагогика-психология факультетінің деканы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Маржан Анесқызы Ғалымжанова

«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Халықаралық Ақпараттандыру академиясының академигі

Алмагүл Даниярқызы Бұғыбаева

Қарағанды облысы білім беруді дамыту оқу-әдістемелік орталығының әдіскері

Гүлнар Қайроллақызы Искакова

Астана қаласы №73 «Аяулым» балабақшасының меңгерушісі

Техникалық редактор

Ләйлә Орымбекқызы Айнамқұлова

«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы ақпараттық-талдау бөлімінің маманы

ДАНА БАЛА

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской общественности в виде информационного материала

МАЗМҰНЫ • СОДЕРЖАНИЕ

УАҚЫТ МӘСЕЛЕЛЕРІ • ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

- Ж. Жонтаева.** Основные направления обновленного содержания дошкольного образования5
- Б. Игенбаева.** Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы нормативтік құқықтық базасының мазмұнын жаңартудың негізгі аспектілері7

ҒЫЛЫМИ НЕГІЗДЕМЕ • НАУЧНОЕ ОБОСНОВАНИЕ

- Л. Барон.** Предшкольная подготовка в контексте глобальных трендов9.
- А. Минасипова.** Баланы мектепке психологиялық жағынан даярлау маңызы11
- Б. Рахимжанова.** Предшкола. Основные подходы к обновлению содержания Типовой программы15

ИННОВАЦИЯЛАР • ИННОВАЦИИ

- О. Лясота.** Формирование здорового образа жизни детей дошкольного возраста на музыкальных занятиях17
- А. Мамырбаева.** Мектеп жасына дейінгі балалардың тұлғалық дамуында инновациялық технологияларды қолдану20

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚОРЖЫН • МЕТОДИЧЕСКАЯ КОПИЛКА

- М. Белгибаева.** Идеи свободного воспитания в системе Монтессори23

ТӘЖІРИБЕМЕН АЛМАСУ • ОБМЕН ОПЫТОМ

Г. Калыкова. Мектепалды даярлық сыныптарындағы жаңартылған бағдарламаны сынақтан өткізу нәтижесі26

БАЛАБАҚША ЖӘНЕ ОТБАСЫ • ДЕТСКИЙ САД И СЕМЬЯ

Г. Ушабаева, А. Сагнаева, М. Сагандыкова. Психологический подход к формированию основ здорового образа жизни у дошкольников29

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР • НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

А. Жақсылықова. Қазақ ертегілерінің тәрбиелік мәні33

ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕ • ЛУЧШИЙ ОПЫТ

Қызылорда қаласы «*Бегім-Ана*» балабақшасы үздік мектепке дейінгі ұйымдар қатарында35

БАЛАЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ • ТВОРЧЕСТВО ДЕТЕЙ

Балабақшада қонақта.....37

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ж. А. Жонтаева

*Директор Департамента
дошкольного и среднего
образования МОН РК*

В настоящее время закладывается новое видение дошкольного образования, завтра о нововведениях будут знать и ученые, и педагоги-практики, и общество в целом.

Правительством страны уделяется большое внимание системе дошкольного воспитания и обучения, так как оно является первым уровнем образования, которое обеспечивает стартовые возможности для последующего развития детей в школьном возрасте.

Концептуальные основы модернизации системы дошкольного воспитания и обучения отражены в Стратегии развития Казахстана до 2050 года, Стратегическом плане развития Республики Казахстан до 2020 года, Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы.

На современном этапе развития системы образования возникла необходимость новых подходов к системе дошкольной и предшкольной подготовки, разработки и внедрения эффективных форм на основе передового международного опыта.

В целях повышения качества содержания дошкольного воспитания и обучения обновлен и утвержден Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения, на основе которого разработаны Типовые учебные программы дошкольной и предшкольной подготовки.

Особенностью Типовой программы является обеспечение комплексного развития детей дошкольного возраста, способствующее благоприятной социализации и усвоению детьми необходимых навыков, базирующихся на общечеловеческих ценностях в соответствии с национальной идеей «Мәңгілік Ел».

Одной из основных задач Типовой программы является применение инновационных методик и технологий для интеллектуального, социального и личностного развития. Данные

программы направлены на формирование знаний, умений и навыков, необходимых для обучения в школе, формирование ценностных, нравственных ориентаций, основанных на народных обычаях и традициях, обеспечение принципов преемственности и непрерывности.

Качество содержания дошкольного уровня оценивается индикаторами по итоговой диагностике достижений каждого ребенка, где основным результатом деятельности становится уровень развития ребенка, его знания, умения и навыки.

В связи с чем на предстоящие пять лет запланированы разработка, утверждение и внедрение вариативных программ по интересам детей, предусматривающее внедрение инновационных методов и технологий с применением технических средств обучения нового поколения: мультимедийные комплексы, оснащенные компьютерами, проекторами, экранами, сенсорными интерактивными досками и оборудованием, смарт-карты, говорящие ручки, развивающие компьютерные игры; анимационные видео- и фотоматериалы, что позволит обеспечить системность внедрения инновационных методов и технологий.

Большинство дошкольных организаций используют в работе информационные, здоровьесберегающие, игровые технологии, технологию создания предметно-развивающей среды, личностно-ориентированные, развивающего обучения, технологии интеллектуально-творческого развития дошкольников В.Воскобовича, М.Монтессори, проектно-исследовательский метод, «Step by step», ТРИЗ методики и др.

Предусматриваются мероприятия по организации обучающих семинаров:

- по разъяснению требований нормативных документов по обновленному содержанию;
- отбору и применению передовых

инновационных технологий;

- совершенствованию форм и методов организации образовательного процесса по интергации образовательных областей;
- совершенствованию механизма проведения мониторинга;
- изучению и распространению и обобщению передового опыта.

Министерством планомерно осуществляются меры, направленные на повышение профессионального мастерства педагогов:

- создан электронный банк данных педагогических работников дошкольных организаций;
- разработана электронная база флипчарт-занятий для широкого использования педагогами в своей деятельности;
- пересмотрены квалификационные требования, предъявляемые руководителям сельских дошкольных организаций (приказ МОН РК № 512 от 27 декабря 2013 г.) в части снижения стажа работы с 5-и до 3-х лет;
- рассматривается вопрос включения в классификатор вузов и колледжей специальности «воспитатель-медработник» для работы с детьми раннего возраста;
- для повышения доли педагогов в дошкольных организациях, имеющих специализированное высшее и техническое и профессиональное образование, будет увеличен государственный образовательный заказ на подготовку педагогических кадров в вузах и колледжах по специальности «Дошкольное воспитание и обучение». В результате до 2020 года ожидается увеличение их доли.

Ежегодно педагоги дошкольного воспитания и обучения будут проходить курсы повышения квалификации за счет средств бюджета и внебюджетных средств в АО «НЦПК «Өрлеу».

Переход к инновационному режиму возможен при условии создания соответствующей прогрессивной модели управления, которая будет способствовать повышению качества дошкольного образования.

Механизм менеджмента в системе дошкольного воспитания и обучения предусматривает:

- сотрудничество с родительской общественностью;
- создание Попечительского совета для обеспечения сочетания государственных и общественных начал в управлении дошкольными организациями;

- партнерство с заинтересованными организациями, в целях создания благоприятных условий для воспитания и обучения;

- повышение профессиональной компетенции педагогов;
- автоматизация системы управления дошкольными организациями и мониторинга развития детей.

Таким образом, обеспечение дошкольных организаций и классов предшкольной подготовки учебно-методической базой, концептуальным программным содержанием позволит модернизировать систему дошкольного образования и решить современные актуальные проблемы повышения качества дошкольного образования.

**МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУ САЛАСЫНДАҒЫ
НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ БАЗАСЫНЫҢ МАЗМҰНЫН
ЖАҢАРТУДЫҢ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ**

***Б. Қ. Игенбаева**
ҚР БҒМ «Мектепке дейінгі
балалық шақ» республикалық
орталығының директоры, п.ғ.н.*

Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігінің 25 жыл ішінде білім беру жүйесі, соның ішінде мектепке дейінгі ұйымдар елеулі нәтижелерге жетті.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты Қазақстан халқына Жолдауында: «Бүкіл әлемдегі сияқты, Қазақстан мектепке дейінгі білім берудің жаңа әдістеріне көшу керек» -деп атап көрсетілді.

Елбасының мектепке дейінгі ұйымдарды жаңарту туралы тапсырмасын орындау мақсатында республикада түбегейлі іс-шаралар жүзеге асты.

Ағымдағы жылы уақыт пен қоғам талаптарына сәйкес нормативтік құқықтық құжаттар жаңартылды. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, оның негізінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың 1 жастан 6 (7) жасқа дейінгі Үлгілік оқу бағдарламасы және Үлгілік оқу жоспары әзірленді.

Үлгілік оқу бағдарламасы мазмұны мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, білім, білік, дағдыларын қалыптастыруды айқындайды.

Бағдарлама Отанға, отбасы мен қоршаған ортаға деген сүйіспеншілікке, рухани-адамгершілік құндылықтарға тәрбиелеуге бағытталған «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясына негізделген.

Үлгілік оқу бағдарламасының ерекшелігі қолайлы әлеуметтенуге және балалардың қажетті дағдыларды игеруіне ықпал етуге мүмкіндік береді.

Үлгілік оқу бағдарламасы 1-сынып бағдарламасымен мектепалды даярлық оқу материалының сабақтастық, үндестік және кіріктіру ұстанымдарын ескере отырып жасалған.

Үлгілік оқу бағдарламасы мынадай міндеттерді жүзеге асыруды көздейді:

- балаларды мектепте оқытуға мақсатты даярлау;
- балалардың физикалық және психикалық денсаулығын нығайту;
- балаларды ұлттық, жалпы адамзаттық этикалық және мәдени құндылықтарға баулу;
- жеке қабілеттерін және дарынын дамыту
- коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыру.

Мектепке дейінгі даярлық бағдарламасының мазмұны оқу-әдістемелік кешендермен іске асырылады, олар мыналардан құралған:

- педагог үшін әдістемелік басшылық;
- әрбір ұйымдастырылған оқу қызметі бойынша балаларға арналған жұмыс дәптері;

- дидактикалық материалдар (үлестіріме және демонстрациялық), көркем әдебиеттер, дыбыс-бейне материалдары және т. б;

- ата-аналар үшін әдістемелік құрал.

Балаларға арналған жұмыс дәптерлері тапсырмалар мен суреттерден, ертегілер иллюстрациясынан, мақал-мәтелдерден, жұмбақтардан, ребустардан құралған тапсырмалардан жинақталған, ал балалар ересектер көмегімен бояйды, сурет салады, сызады және т.б. тапсырмаларды орындайды.

Үлгілік оқу бағдарламасы мектепалды даярлық топтарында (сыныптарында) сынақтан өтті. Нәтижесі эксперименттік сыныптардағы балалардың мектепке оқуға дайындық деңгейі бақылау сыныптары деңгейінен жоғары екендігін көрсетті.

Мектеп жасына дейінгі балалардың ойлауы, қиялының дамуы, құрастыруға деген ынтасы, шығармашылыққа деген қызығушылығы, ойын жаттығулары кезінде өздігінен тапсырмаларды орындауы, табиғи құбылыстардың себептеріне зейін салып қарауы, өзінің құрдастары мен ересектердің еңбегін құрметтеуі байқалды.

Эксперимент сыныптарының педагогтарына әдістемелік көмек көрсету мақсатында әр түрлі деңгейдегі, сонымен бірге on-line желісінде де семинарлар тұрақты ұйымдастырылуда.

Мектепке дейінгі ұйым педагогының басты мақсаттарының бірі – баламен ұйымдастырылатын жұмыстардың жүйесін құру, олардың ойлауы мен сөйлеуін дамытудың тәсілдерін зерделеу, тәрбиелеу мен оқытудың әдістемелік жолдарын айқындау.

Әсіресе, баланың жеке қажеттілігіне қарай дамытушы ортаны қалыптастыру, ата-анамен жұмысты ұйымдастырудың әдіснамалық негіздерін құруға педагог ерекше мән беруі тиіс.

Сонымен қатар, мектепке дейінгі ұйымдардың педагог кадрлардың сапалық құрамын жақсарту, олардың біліктілігін арттыру мақсатында арнайы оқыту семинарлары өткізілуде.

Осындай іс-шаралар тәрбиеші мамандығының мәртебесін арттыруға және жас мамандарды жұмысқа балабақшаларға тартуға мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың нормативтік құқықтық базасын жаңарту мектепке дейінгі ұйымдардың сапасын арттырудың замануи мәселелерін шешуге бағытталған.

ПРЕДШКОЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНЫХ ТРЕНДОВ

Е. Нурланов
Директор Департамента
развития дошкольного обучения
и воспитания АО «ИАЦ»

Л. Барон
Главный аналитик
Департамента развития дошкольного
обучения и воспитания АО «ИАЦ»

Глобальные тренды в дошкольном воспитании и обучении также актуальны в Казахстане: обязательное дошкольное образование, высокие требования к квалификации и статусу воспитателя, государственно-частное партнерство и оценка образовательных достижений. Казахстан стал первой страной центральноазиатского региона, которая ввела обязательную годовичную дошкольную подготовку.

На современном этапе реализуются мероприятия по обеспечению равного доступа к ДВО, повышению квалификации педагогов, расширению сети и партнерства с частными ДО, созданию системы индикаторов по оценке образовательных навыков детей. Государственной программой развития образования на 2016-2019 годы определены основные задачи по обнулению очередности детей 3-6 лет в дошкольные организации, повышению статуса педагога и успешному образованию воспитанников согласно индикаторам дошкольного возраста.

Образование Казахстана уверенно позиционируется в международных рейтингах. Выполнены обязательства по достижению Целей Развития Тысячелетия к 2015 году. 8 индикаторов образования внесли вклад в улучшение рейтинга страны в Глобальном индексе конкурентоспособности-2015. Улучшены показатели «Качество системы образования» (+8) и «Качество начальных школ» (+3).

Наступил новый этап выполнения целей устойчивого развития.

Перед системами образования стран мира поставлена цель по обеспечению всеохватного и справедливого качественного образования на протяжении всей жизни для всех. Одной из задач целедостижения признано обеспечение всем девочкам и мальчикам доступа к качественным системам развития, ухода и дошкольного обучения детей для получения начального образования.

Системы раннего развития и обучения в мире разные, но среди этого многообразия можно выделить несколько трендов: обязательное дошкольное образование, высокие требования к квалификации и статусу воспитателя, государственно-частное партнерство и оценка образовательных достижений.

Исследования, начатые еще в середине прошлого века, все больше подтверждают тезис о том, что инвестиции в раннее детство - самое выгодное экономическое вложение. Так, по последним медицинским данным, 90% массы головного мозга формируется до 3 лет. На \$1, вложенный в дошкольное воспитание и обучение, обществу возвращается до \$8 и более, поскольку у человека, посетившего дошкольную организацию:

- в 2 раза лучше навыки в школе;
- на 40% выше вероятности закончить вуз;
- на 7% платит больше налогов;
- государство экономит 5% на соцобеспечении и переобучении, 88% на пенитенциарной системе.

С 70-х годов прошлого века до нашего времени статус дошкольного образования в мире растет. Данное изменение можно проследить из описания этого уровня образования в Международной стандартной классификации образования ЮНЕСКО 1976-го, 1997-го и наконец 2011 годов. Сегодня дошкольное воспитание и обучение имеет все необходимые характеристики: контингент (дети с рождения и до поступления в школу), нагрузка (≥ 200 ч/г.) и т.д.

Все больше стран вводит обязательное дошкольное образование не менее одного года, в 2012 году их было 40. В докладе ЮНЕСКО 2015 года «Образование для всех 2000-2015 гг.: достижения и вызовы» отмечено: «В 1999 г. Казахстан стал

первой страной в Центральной Азии, где обучение в дошкольном учреждении в течение одного года стало обязательным, что сократило разрыв в охвате самых бедных и самых богатых».

Но, несмотря на разительное увеличение охвата детей 3-6 лет и значительный прогресс, Казахстан все еще в группе стран с низким валовым охватом (30-69%).

В Послании Главы государства 2014 года было поручено внедрение принципов и стандартов ОЭСР. Согласно сравнительному анализу с развитыми странами, в нашей стране необходимо проводить работу по повышению статуса педагога-дошкольника в части требований к образованию, заработной платы, мотивации, адаптации молодых специалистов и соотношению воспитатель/ребенок.

В мире доля частного сектора в ДВО растет за счет государственно-частного партнерства. Доля частных дошкольных организаций в мире составляет 31% (рост 3% по сравнению с 1999 г.), а в Казахстане - 20,1% (рост 14,6% с 2010 г.). ЮНЕСКО рекомендует развивать частный сектор ДВО в городах, а государственных - в отдаленных и малонаселенных районах.

Как и ОЭСР, так и идеологи ЮНЕСКО, приходят к пониманию необходимости оценки образовательных достижений детей дошкольного возраста. Подтверждением этого служит увеличение число стран ОЭСР, в которых проводится тестирование детей дошкольного возраста (в 2012 г. - 4, в 2015 г. - 7). В 2014 г. ЮНЕСКО разработало «Всеобъемлющий индекс развития ребенка» с оценочным субпоказателем.

В 2015 году АО «ИАЦ» провело исследование «Оценка качества подготовки выпускников дошкольных организаций образования к обучению в школе» в 54 организациях образования с привлечением более 3 600 субъектов дошкольной подготовки (воспитатели, учителя начальной школы, методисты, руководители и воспитанники) из 5 регионов страны. В результате выявлена проблема отсутствия единой стандартизированной системы мониторинга на национальном уровне. В целях устранения данной проблемы Информационно-аналитическим центром:

- подготовлен сборник о международной и отечественной практике мониторинга и оценки детей в дошкольных организациях;
- разработан инструментарий оценки готовности выпускников дошкольных организаций;
- внесены кардинальные изменения раздела ГПРОН по дошкольному воспитанию и обучению.

Деятельность по реализации указанных глобальных трендов определила целевые установки ДВО в новой Госпрограмме развития образования до 2019 года, среди них:

- 100% детей 3-6 лет будут охвачены ДВО по обновленному содержанию;
- 50% педагогов - иметь специализированное дошкольное образование;
- 35% мест будут расположены в частных дошкольных организациях от общего количества предоставленных мест;
- 80% детей 5-6 лет будут обладать высоким и средним уровнем умений и навыков в соответствии с индикаторами дошкольного возраста.

Перифразируя знаменитое высказывание Нила Армстронга, можно сказать: «Маленькие шаги воспитанников ДВО к образованию станут огромным скачком в успешном развитии страны в будущем!»

Литература

1. Национальная образовательная база данных, 2015
2. Национальный доклад о состоянии и развитии системы образования РК. Астана, 2015
3. «Образование для всех 2000-2015 гг.: достижения и вызовы», ЮНЕСКО, 2015
4. «Статистика системы образования Республики Казахстан» Нац.сборник, 2016
5. Achieving Kindergarten Readiness for All Our Children, 2015
6. OECD (2014), Indicator D3: How much are teachers paid?
7. OECD (2015), Education at a Glance 2015
8. Report on the Diversification of China's Education Industry, 2014
9. The High/Scope Perry Preschool Study Through Age 40, Schweinhart, L.J., 2005.

БАЛАНЫ МЕКТЕПКЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖАҒЫНАН ДАЯРЛАУ МАҢЫЗЫ

А. Р. Минасипова

*М.Х.Дулати атындағы Тараз
мемлекеттік университеті*

Мектепалды даярлық мәселесі қайта жандандырылуда. Мектепке оқуға қабылданар баланы мектептік болмысқа ендіру, толыққанды оқу әрекетін қалыптастыру – мектепке дейінгі өтпелі кезеңге тән психикалық дамудың барлық жиынтықтарымен тығыз байланысты.

Мақалада мектепалды даярлық мәселелері бойынша ғалымдардың зерттеулеріне талдау жасала отырып, баланы мектепке психологиялық жағынан даярлаудың маңызы қарастырылады.

Кілт сөздер: *мектепалды даярлық, мектепке психологиялық даярлық, танымдық даярлық, отбасының тәрбиелік қызметі, үш іс-әрекет түрі, тұлғаның әлеуметтенуі.*

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 - 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы мен Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңының талаптарына сәйкес мектепалды даярлық мәселесі қайта жандандырылуда. Бұл игі шараның үлкен жетістігі баланы заманауи талаптар тұрғысынан дамыту ісінің мақсатты түрде, жоспарлы әрі қарқынды жүргізіле бастауында. Мектепке даярлық деңгейін анықтауда басшылыққа алынатыны, көбінесе, оқу және жазу іскерліктерінің шамасы. Ал, баланың жаңа ортаға түсуіне байланысты көңіл-күйінің сипаты; сынып-сабақтық жүйеге төзімін білдіретін еріктік қасиеттері; жазба білімдерді қабылдап, игеруге қажет таным үдерістерінің даму деңгейлері тексеріле бермейді. Бұдан шығар қорытынды - баланың мектептегі оқуға даярлық көлемінің педагогикалық тұрғыдан қарастырылатындығында.

Психологиялық сөздікте "Мектепке психологиялық даярлық" ұғымын былай анықт айды: баланың мектептегі оқуды табысты бастауы үшін қажетті психикалық сапалар кешені. Ол мектеп пен оқуға жағымды қатынастан (мотивтік даярлық); мінез-құлықтың ырықтылығының барынша жоғары деңгейінен (еріктік даярлық); білім, іскерлік, дағдының белгілі бір қоры мен таным үрдістерінің даму деңгейінен (ақыл-ой даярлығы), сондай-ақ, үлкендермен және құрдастарымен өзара қарым-қатынас орнатуды, сынып ұжымы өміріне араласып кетуді, бірлескен әрекетті орындауды қамтамасыз ететін адамгершілік сапалардың қалыптасуынан тұрады. Баланың мектепке даярлығы оқып-үйренуді құрайтын біртұтас сапалар жиынтығынан тұрады деген тұжырымды қуаттайтын психологтар А.В.Запорожец, А.Н.Леонтьев, В.С.Мухина, Л.А.Венгер мектепке даярлық ұғымына баланың оқу тапсырмасын түсінуін; орындау тәсілдерін меңгеруін; өзін-өзі бағалай және бақылай алуын; мұғалімді тыңдап, материалды еске сақтау қабілеттерін жатқызады.

Х.Т.Шериязданованың «Мектепке дейінгі білім беру жүйесі педагогтары мен психологтарын кәсіби даярлаудың психологиялық негіздері» зерттеуінде "Оқытудың теориялық негіздері» жасаған Л.С.Выготский, П.Я.Гальперин, В.В.Давыдов, Л.В.Занков, Л.Н.Леонтьев, Н.А.Менчинская, Д.Б.Эльконин зерттеулеріне сүйене отырып, оның балалардың танымдық әрекетіне, сондай-ақ, эмоциялық, еріктік, мотивтік салаларына ықпалын көрсетіп, біз басты өлшемі «мектептегі оқуға даярлық болып табылатын, өтпелі кезеңге көңіл бөлдік». Баланың мектепке танымдық даярлығын аса маңызды үш тұрғыда: зейіннің даму деңгейі; естің даму деңгейі және ойлаудың қарапайымнан жоғары формаға дейінгі даму деңгейі қарастырылды. Олардың әрқайсысының көріну жолдары қарым-қатынастың түрлі стильдері арқылы сипатталынады. Мәселен, зейін қасиеттері мен түрлері: көлемі, тұрақтылығы, алаңдағыштығы, шашыраңқылығы, шоғырлануы және ырықтылығы өктемдік, тәуелсіздік, ымырашылдық стильдерінде қалай көрінетіндігі; есте сақтау мен қайта жаңғыртудың көрнекі-бейнелік, қозғалыс, логикалық ойлау түрлерінің жоғарыда аталған қарым-қатынастың 3 түрлі стилінде көріну жолдары зерттелді. Х.Шериязданованың мектеп жасына дейінгі баланың психикалық дамуындағы қарым-қатынас ролі тұжырымдамасы ресейлік ғалымдар Е.О.Смирнова, М.И.Лисина, Е.Е.Кравцовалар зерттеулерімен үндес; сондай-ақ, баланың мектептегі оқуға психологиялық даярлығымен байланысты қарастырылды: «Мектепте жақсы

оқуы үшін балада қарым-қатынастың формалары қалыптасқан болуы керек. Ол оқушыдағы жетекші әрекет – оқу ісінің міндеттерін игеруге керек».

«Танымдық іс-әрекет – мектепке бейімделудің басты факторы» деп аталатын М.Асылханованың зерттеуі балаларды мектепке даярлаудың психологиялық мәселелеріне бағыты жағынан жақын. Автор мектепке бейімдеудегі психикалық факторларға сипаттама бере отырып, басты сы ретінде танымдық іс-әрекетке тоқталды. Әйтсе де, мектепке даярлау мен бейімдеу екі бөлек мазмұндағы тақырыптар. Даярлық ісі мектепке дейін жүргізілсе, бейімдеу ісі мектепке келгеннен соң жүзеге асырылатын шара. «Мектепке бейімделу – әлеуметтік тәжірибелерді меңгеру үрдісінің тарихи белгіленуі; оқушылардың әлеуметтенуінің бір құрылымы» ретінде анықталды. Сыналушының бір әлеуметтік ортадан екінші әлеуметтік ортаға өту барысы емес, жаңа әлеуметтік орта – мектептегі психикалық күйі ретінде сипатталады. М.А.Асылханова зерттеуінде мектепке бейімделудің басты факторы ретінде танымдық іс-әрекет қарастырылған, ал мектепке психологиялық даярлық диагностикасы мазмұнында танымдық даярлық негізгі өлшем ретінде сипатталады.

Мектепке психологиялық даярлық мәселесінің кезеңденуі осы мәселенің мазмұнын толығырақ қарастыруға негіз болады. Мектепке оқуға қабылданар баланы мектептік болмысқа ендіру, толыққанды оқу әрекетін қалыптастыру – мектепке дейінгі өтпелі кезеңге тән психикалық дамудың барлық жиынтықтарымен тығыз байланысты. Олар оқу-тәрбие үрдісін осы жастың психологиялық ерекшеліктерімен қатаң сәйкестікте жүргізуді қажет етеді. Сондай-ақ, мектепке дейінгі шақтан оқушылық өмірге өту кезеңін зерттеу мәселесі мектептегі оқу-тәрбие міндеттерін нақтылауға мүмкіндік береді. Бұл істің түпкі мақсаты баланың мектептегі оқуына берік тұғырды қамтамасыз ету. Ол мұғалім талаптары мен мектеп ережесін орындауға баланың ерік күшін бағындыра алу іскерлігінен көрінеді. Екі кезеңнің арасындағы дағдарыстың бала психикасына әсері із-түзсіз жойылып кетпейді.

Мектепке дейінгі мекеме тәрбиеленушілерінің «Денсаулық», «Қарым-қатынас», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеумет» күзиреттіліктерін қалыптастыру мақсатында:

- мектепалды даярлықтың негізгі аспектісі ретінде тұлғаралық қарым-қатынастарды, баланың өзіне өзінің қатынасын, қарым-қатынастың мәнерлі белгілерін, қатынас құралы – тіл туралы, коммуникацияның мектепке дейінгі жас ерекшеліктеріне сәйкес жіктелуін, халық ауыз әдебиетінің озық үлгілері арқылы балалардың сөздік қорын дамытуды және қазақ фольклорының кіші жанрларын логопедиялық құрал ретінде пайдалану;

- танымдық даярлық – мектепке дейінгі мекеменің оқу-тәрбие үрдісінде балалардың ой ұшқырлығын, тапқырлығын, танымдық сергектігі мен елгезектігін дамытуда психологиялық жаңа құралдарды пайдалану; танымдық әрекеттер: қабылдау, есте сақтау, түйсік, қиялды ауыз әдебиеті үлгілері арқылы балалардың жас ерекшеліктеріне қарай, ұйымдастырылған оқу әрекетінде және педагогикалық үдерісте дамыту;

- мектепке баратын балаларға ұлттық құндылықтар арқылы әлеуметтік орта нормаларын меңгерту адамгершілік әліппесі, мінез-құлық мәдениеті туралы қарапайым түсініктер беру; адам табыстылығының, саулығының, бақытының кепілі ұстамдылық, ал оның негізі – сабыр екенін ұғындыру; сабырлылық туралы ұлы ойшылдар қазынасымен таныстырудың психотехникалары.

Мектепалды даярлық сауатты ұйымдастырылған жағдайда баланың жаңа әлеуметтік ортаға жылдам бейімделуі арқылы жетекші әрекеттің нәтижелілігінің артуына ықпал етеді. Мектеп жасындағы баланың дамуы түрліше жүреді, мәселен, бір бала тәрбиешінің түсіндіргенін ары қарай өзі жалғастыра алса, келесілеріне өз бетімен жаңа білімді меңгеру қиындық келтіреді. Қазіргі таңда жобаланып отырған білім беру – баланың жеке тұлғалық қасиеттерін, танымдық қызығушылықтарын арттырып, алған білімін өмірде қолдану икемділігін қалыптастыруды көздейді, сондықтан білім мазмұнын дамыту сипатында құру негізгі білім беру әдістері ретінде анықталады.

Мектепке дейінгі жас бала дамуының жаңа әлеуметтік жағдаяттардың пайда болуымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі баланың айналадағы адамдар арасынан алатын орнының ерте сәбилік шақтағы балаға қарағанда елеулі айырмашылықтар болады. Баланың қарапайым міндеттер өрісі пайда болады. Оның үлкендермен байланысы жаңа формаға ие болады, бірлескен іс-әрекет ересек адамның нұсқауларын дербес орындаумен алмасады. Тұңғыш рет баланы белгілі бағдарлама бойынша біршама жүйелі оқыту мүмкін болады, бірақ Л.С.Выготскийдің айтып көрсеткеніндей, бұл бағдарламаның жүзеге асуы оның қаншалықты дәрежеде баланың өзіндік бағдарламасына айналуына тығыз байланысты. Дене дамуы баланың дербестігінің арта түсуі үшін, тәрбие мен оқыту үдерісінде қоғамдық тәжірибенің жаңа формаларын игеруі үшін қолайлы жағдайлар жасайды. Мектеп жасына бейінгі баланың басқа адамдарға қатысты өзіндік ішкі позициясы өз «Менін» және өз қылықтарының маңызын аңғарудың

арта түсуімен, үлкендердің ішкі дүниесіне, олардың іс-әрекеттері мен өзара қарым-қатынасына ерекше қызығуымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі баланың жетекші іс-әрекеті ойын болып есептеледі. Оның жетекші іс-әрекет болуы, қазіргі баланың өзінің көп уақытын ойынмен алданып, үлкендердің еңбек әрекетіне аз немесе мүлдем араласпауына байланысты емес. Ойын баланың психикасында сапалы өзгерістер туғызады: онда мектеп жетекші болатын оқу әрекетінің негіздері қаланады.

Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымы бірлескен өзара тығыз байланыста болуы қажет. Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Баланы өмірге дайындау үшін дамытудың маңызы ерекше. Мектеп жасына дейінгі кезеңде баланы дамыту барысы:

1. Зердесін дамыту.
2. Эмоциясы мен сезімдерін дамыту.
3. Күрт қиыншылықтарға төтеп бере алуын дамыту.
4. Өзіне-өзінің сенімділігін, өзін-өзі қабылдау, жақсы көруді дамыту.
5. Танымдық үрдісін дамыту.
6. Өзін-өзі алып жүре алуын, дербестігін дамыту.
7. Өзін-өзі көрсете алуына, өзін-өзі жетілдіруге ынтасын дамыту.

Адамда әрқилы іс-әрекет түрлерінің пайда болуы мен дамуы күрделі де ұзаққа созылған үдеріс. Бүкіл өмір барысында бірін-бірі ауыстырып, өзара тығыз байланыста жүріп отыратын үш іс-әрекет түрі бар: ойын, оқу және еңбек.

Ойын – мектеп жасына дейінгі бала әрекетінің негізгі бір түрі. Ойын арқылы адам баласының белгілі бір буыны қоғамдық тәжірибені меңгереді, өзінің психикалық ерекшеліктерін қалыптастырады. Бала ойынында да қоғамдық, ұжымдық сипат болады. Ойын адам әрекетінің бір түрі болғандықтан, оның да өзіне тән мотивтері болады. Ойынның қозғаушы күші – баланың нақты тілегі мен қызығуы. Еңбек үстінде адамның мақсаты мен мотивінің арасында келіспеушілік болуы мүмкін. Ойында бұл жағы болмайды. еңбектің қандай түрі болмасын одан қоғамдық пайдалы өнім шығуы қажет. Бұл айтылғандар ойыннан талап етілмейді. Ойын арқылы бала өз қажетін қалай қанағаттандыра алатыны, қандай қабілеті бар екенін байқап көреді.

Балалардың ересек адамдармен бірлесіп өмір сүруге ұмтылуы бірлескен еңбек негізінде қанағаттандырыла алмайды. Бұл қажеттілігін балалар ойын үстінде қанағаттандыра бастайды, ойын арқылы өздеріне ересектер ролін алып, еңбектік өмірді ғана емес, сол сияқты әлеуметтік қарым-қатынасты да нақтылап көрсетеді. Баланың қоғамдағы осындай ерекше орны оның үлкендер өміріне араласуының айрықша түрі болып саналатын рольдік ойынның пайда болуының негізіне айналады. Ойын үстінде сәбиге адамдар арасында болатын объективті қарым-қатынастар тұңғыш рет ашылып, ол әрбір іс-әрекетке араласу адамнан белгілі міндеттерді орындауды талап ететінін және бірсыпыра құқықтар беретінін біледі.

Мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеуде оның жағымды да, жарасымды мінез бітістерін қалыптастыруда ата-ананың қызметі маңызды. Осындай маңыздылықты әрі қарай арттыратын мектепке дейінгі мекеме мен мектепке дейінгі орталықтар және мектеп педагогтар мен қызметкерлердің басты міндеті. Себебі, ата-аналарға педагогикалық білім мен педагогикалық кеңес, бағыт-бағдар беретін педагогтар екені ұмытпауымыз қажет. Яғни, ата-ананың рухани өсуіне жағдай туғызып отыру қажеттігі туындайды. Отбасындағы тәлім-тәрбиенің мақсаты баланың жасын, жеке ерекшелігін, психикалық үдерістерінің даму өрісін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу.

Бала үшін отбасы — ең алғашқы да аса белсенді тұлғалық қалыптасу көзі. Отбасында қабылданған көзқарастар, салт-дәстүрлер, ұстанымдар, әрекет-қылық үлгілері тұлға элементіне бастау беріп, оның барша өмірінің сипатын қалайды. Отбасы тәрбиелік қызметтерінің іске асуы оның ұлттық ерекшеліктеріне, әлеуметтік-мәдени салт-дәстүрлеріне және талап-тәртіп ұстанымдарына тән. Тұлғаның әлеуметтенуінде жетекшілік маңызға ие жалпыға бірдей жағдаяттар болады. Олар туған күннен бастап, балаға болатын үздіксіз де, тұрақты ықпал; отбасындағы қарым-қатынастың туысқандық, сүйіспеншілік, сенім, өзара жауапкершілік сезімдеріне негізделуі; ұрпақтан-ұрпаққа тәжірибе өткізуге бағытталған әр қилы деңгейдегі отбасы мүшелерінің өзара қарым-қатынасы мен ықпалы. Өз балаларының ерекшеліктерін, қызығулары мен қажеттерін ескеруде ата-ана мүмкіндіктері орасан.

Балаларды мектеп өміріне тарту бірлескен іс-әрекет барысында жағымды күй қалыптасуын қамтамасыз ету, ата-аналардың қанағаттануын негізгі көрсеткіштері мыналар:

- балалардың мектеп алды даярлық сабағына барғаннан кейінгі жағымды күй;
- балалардың педагогпен және құрдастарымен жақсы қарым-қатынасы деңгейімен қанағаттану;

- педагогикалық үдеріс және оның жағымды бағасына ата-аналар қызығушылығының пайда болуы;

- баланың өзіндік дамуын ерте бағдарлау қажеттігін ата-аналар сезінуі керек.

Мектепалды даярлық сыныбындағы балалардың ата-аналары мұғаліммен үздіксіз байланыста болуы міндетті. Өйткені баланың мектептік оқуға дайындау тек мұғалімге ғана жүктелген ғана іс емес, ол ата-ананың негізгі міндеті болып табылады. Бұл байланысқа «Ата-аналар бұрышы», ата-аналармен жиналыс, пікір алмасу кеші, бала тәрбиесіне байланысты конференциялар, тәрбие мәселесіне байланысты кеңес беру жұмыстарынан көрінуі қажет. «Ата-аналар бұрышында» хабарландыру, балалардың жұмыстары, еңбек, спорт, шығармашылық дағдыларды оқыту іс-әрекетінің нәтижелері, жазылған хабарламалар ілінеді. Ата-аналардың балаларына жетістік деңгейімен қанағаттануы олардың мектепалды сыныбы ісіне қаншалықты қатысқанымен байқалады.

Балаларды мектепалды даярлау олардың психологиялық, педагогикалық және физиологиялық талаптарын ескере отырып, бастауыш мектепке оқытудың даярлық сапасының жағдайын жүзеге асыруы қажет. Алты жасар бала мектеп жағдайында оқуға дайын. Себебі ол қимыл-тірек қозғалысы жағынан саналы әрекет етеді. Ол үлкендер ұсынған тілек-талаптарды өздігінше орындай алады. Ойын барысында да ойлы әрекет ету арқылы өзінің не істегісі келетінін біліп, соны дұрыс атқаруға тырысады, өз әрекетінен белгілі дәрежеде қорытынды шығарады.

Сондықтан, бұл кезеңде мұғалімдер мен тәрбиешілер және ата-аналар, бала дамуына ерекше мән беріп, оның ары қарай жетіліп, дамуы үшін жұмыстар жүргізетін болса, 12 жылдық мерзімді орта білімге көшуде алты жастан бастап оқытудың саяси және әлеуметтік мәніне ықпал етуге болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасында Білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 - 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы
2. Выготский Л.С. Исторический смысл психологического кризиса. Т. 6., М., 1982.
3. Леонтьев А.Н. Психическое развитие ребенка в дошкольном возрасте. М-Л., 1948.
4. Подготовка детей к школе в детском саду. // Под ред. Ф.А.Сохина, Т.В.Тарунтаевой. М., 1978.
5. Эльконин Д.Б. Психологические аспекты проблемы готовности к обучению в школе. М., 1971., ч. 1.

ПРЕДШКОЛА. ОСНОВНЫЕ ПОДХОДЫ К ОБНОВЛЕНИЮ СОДЕРЖАНИЯ ТИПОВОЙ ПРОГРАММЫ

Б. Б. Рахимжанова

Старший менеджер
Центра образовательных
программ АОО «Назарбаев
Интеллектуальные школы»

С 2015-2016 учебного года в 30 пилотных школах республики прошла апробация нового Стандарта и Типовой программы. В этом учебном году обновленное содержание образования введено начиная с 1 классов. Содержание Типовой программы построено на основе сквозных тем, где дети в процессе обучения постепенно расширяют и углубляют знания в интеграции с другими образовательными областями.

Ключевые слова: *предшкольная подготовка, обновленное содержание образования, принцип «спирали», системно-деятельностный подход.*

Согласно новой модели среднего образования обучение в школе предполагается начинать с 6 лет. Соответственно, предшкольная подготовка будет входить в структуру начальной школы.

Международный опыт свидетельствует, что в 60% стран мира школьное обучение начинается с 6 лет. Организм ребенка в период от 5,5 до 7 лет свидетельствует о готовности к переходу на более высокую ступень возрастного развития, предполагающую более интенсивные умственные и физические нагрузки, связанные с систематическим школьным обучением. Формируется физиологическая готовность ребенка к обучению в школе.

С 2015-2016 учебного года началась апробация нового Стандарта и Типовой учебной программы в 30-пилотных школах страны. Как известно, в этом учебном году обновленное содержание образования внедрено во всех 1 классах республики. Содержание начального образования формируют 14 предметов, в том числе 3 новых - «Естествознание», «Информационно-коммуникационные технологии» (ИКТ), «Художественный труд» (за счет интеграции содержания предметов «Изобразительное искусство» и «Трудовое обучение»).

Все вышесказанное налагает большую ответственность не только на начальную школу, но и на дошкольное образование.

В связи с этим разработанная Типовая учебная программа по предшкольной подготовке нацелена на реализацию принципа преемственности. Также как и в учебных программах начальной школы, содержание Типовой программы предшкольной подготовки построено по принципу «спирали», где дети в процессе обучения не выпускают из поля зрения исходную проблему, в то же время постепенно расширяют и углубляют круг связанных с ней знаний, а также формируют и развивают необходимые навыки.

На основе системно-деятельностного подхода выстроена система целей образования, установлены состав и структура содержания образования, основные результаты обучения и воспитания как характеристика личностного, социального, коммуникативного и познавательного аспектов становления учащихся.

Для реализации обновленного содержания программы дошкольной подготовки воспитатели должны владеть новыми подходами и соответствующим им дидактическими принципами, активными методами и приемами в преподавании.

Основное усилие и педагогов, и родителей должно быть направлено на то, чтобы воспитать у детей дошкольного возраста потребность испытывать интерес к самому процессу познания, к преодолению трудностей, стоящих на этом пути, к самостоятельному поиску решений и достижению поставленной цели. Согласно Л.В.Занкову и Л.С.Выготскому, «центр тяжести» процесса обучения должен переноситься на самостоятельную интеллектуальную деятельность ученика. Обучение должно ориентироваться не на сложившиеся особенности умственного развития, а на еще только складывающиеся; содержание обучения не «приспосабливается» к особенностям мысли учащихся, а, наоборот, вводится такое содержание, которое требовало бы от учащегося новых, более высоких форм мысли. Только такой учебный процесс, который систематически дает обильную пищу для напряженной умственной работы, может служить быстрому и интенсивному развитию учащихся.

Литература

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (Постановление Правительства РК от 13 мая 2016 года № 292);
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения (приказ и.о. Министра образования и науки РК от 12 августа 2016 года № 499);
3. Типовой учебный план дошкольного воспитания и обучения детей от 1 до 6(7) лет (приказ Министра образования и науки РК от 12 августа 2016 года № 499);
4. Мухина В.С. Шестилетний ребенок в школе.-М., 1986.-143с.

1.4 Формулирование вопросов и ответов

Вопросительное слово	
Где?	
Сколько?	
Когда?	
Почему?	
Куда?	

0.2.3.1 формулировать вопросы по иллюстрациям и отвечать на них

0.1.4.1 - первая цифра кода (0) означает класс, следующие две (1.4) – подраздел программы, последняя-порядок (1) цели в подразделе

ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА МУЗЫКАЛЬНЫХ ЗАНЯТИЯХ

О. А. Лясота

музыкальный руководитель
ясли-сада «Ашык Аспан»
г. Петропавловск

В данной статье автор раскрывает тему здоровьесбережения детей на музыкальных занятиях. На конкретных примерах показано, какие здоровьесберегающие технологии можно применить на занятиях музыки, как увлечь детей и привить им навыки здоровьесбережения в игровой форме. Рекомендации, данные в статье, могут применяться в работе как музыкальных руководителей, так и других специалистов, работающих с детьми дошкольного возраста.

Ключевые слова: здоровье ребенка, дыхательная гимнастика, артикуляционная гимнастика, физминутки и речевые игры, пальчиковые игры, игровой массаж.

Благополучие общества во многом зависит от физического, морального, материального состояния человека. Дети – это члены общества, наиболее подверженные влиянию факторов, агрессивно воздействующих на хрупкий незащищенный организм. Это и экологические проблемы, и некачественное питание, и эмоциональный дискомфорт, вызванный моральным климатом в семье. Музыка, воспринимаемая слуховым рецептором, воздействует не только на эмоциональное, но и на общее физическое состояние человека, вызывает реакции, связанные с изменением кровообращения, дыхания. Ритмика улучшает осанку ребенка, координацию, уверенность движений. Все эти аспекты затрагиваются в организованной учебной деятельности по музыке. Развитие музыкального слуха и побуждение к эмоциональной отзывчивости помогают в целом активизировать деятельность головного мозга ребенка.

Музыка, сопровождая гимнастику, физические упражнения, театральную деятельность повышает качество выполняемых упражнений. Практика показывает, что ребенка нельзя заставить полюбить петь, танцевать, рисовать. Зато можно

увлечь, заинтересовать и постоянно поддерживать интерес. Все эти процессы проходят незаметно для детей, непроизвольно, а поэтому ребенок способен впитать и усвоить такой объем знаний и навыков, который им не доступен в обычном обучающем процессе. Методика вхождения ребенка в мир любого искусства должна проходить через «волшебный мост игры»[1]. Игра – это волшебная палочка, при помощи которой дети смогут научиться петь, двигаться под музыку и слушать ее. Накопление и выстраивание обучающих игр не только по пению, но и по всем направлениям музыкального воспитания детей легко помогает справиться с трудностями и сохранить собственное здоровье.

Звучащее музыкальное произведение повышает работоспособность сердечно-сосудистой, мышечной, дыхательной системы организма. С музыкальным сопровождением улучшается легочная вентиляция, увеличивается амплитуда дыхательных движений. Так же развивается музыкальность у детей, эмоциональная отзывчивость, желание повторять слова песни и движения за педагогом.

Здоровье ребенка – это не только отсутствие болезней и физических

дефектов, но и полное эмоциональное, психическое и социальное благополучие.

Музыкально-оздоровительная работа в детском саду – это организованный педагогический процесс, направленный на развитие музыкальных и творческих способностей детей, сохранение и укрепление их психофизического здоровья с целью создания полноценной личности ребенка. Родители в этом смысле должны быть главными помощниками воспитателя и наоборот. Совместные усилия помогут сберечь здоровье маленького члена общества. Воспитатель, составляя план родительского собрания, должен учесть следующие важные моменты:

- а) актуальность темы;
- б) форма проведения собрания;
- в) краткость, четкость;
- г) результативность методов и приемов;
- д) взаимодействие всех участников собрания.

И тогда итогом собрания станет единодушное решение.

Итак, музыка – это одно из средств физического развития детей.

Этот вывод и то, что одной из задач детского сада является оздоровление детей, послужило стимулом для создания здоровьесберегающих методик, соединяющих в себе традиционную учебную деятельность по музыке с оздоровительными мероприятиями. Экология, мировые природные катаклизмы заставляют нас внимательнее относиться к здоровью детей. Подчас дети закомплексованы, часто болеют, редко посещают детский сад. Все это вызывает стресс у ребенка и наша задача выстроить учебную деятельность по музыке так, чтобы оно способствовало снятию стресса и плавному вливанию ребенка в коллектив группы детского сада.

Организованная учебная деятельность по музыке включает в себя не только вопросы физического здоровья, но и вопросы духовного здоровья. Ведь важно научить ребенка не только есть здоровую пищу и ухаживать за своим организмом,

необходимо, чтобы уже с раннего детства он учился любви к себе самому, к людям, к жизни. Только человек, живущий в гармонии с собой и миром, будет действительно здоров.

Музыка является главным фактором, побуждающим детей к учебной деятельности. Слыша знакомую мелодию, дети начинают подпевать, выполнять движения соответственно текста. Организованная учебная деятельность носит интегрированный характер, где комплексно решаются задачи музыкального и валеологического воспитания через организацию различных видов детской музыкальной деятельности. Очень важно внедрение здоровьесберегающих технологий совершать в игровой форме. Естественно, что главным в организованной учебной деятельности по музыке является само пение. Применимы валеологические песенки – распевки. Этот элемент позволяет настроить детей на нужный лад (взбодрить или успокоить, в зависимости от психического и физического состояния детей перед организованной учебной деятельностью). Их цель – подготовить голосовые связки к пению, упражнять в чистом интонировании определенных интервалов. Этот прием можно использовать не один раз в течение учебной деятельности например, при выполнении музыкально ритмических движений, а так же при организации других видов деятельности.

Дыхательная гимнастика. Оздоровительным эффектом обладает так же дыхательная гимнастика с использованием звука и пения. Она позволяет через тренировку дыхательных мышц и регулировку работы дыхательного центра усвоить ребенку управление всеми фазами дыхания. В результате проведения дыхательной гимнастики на каждой учебной деятельности повышаются показатели диагностики дыхательных путей, развития певческих способностей детей.

Артикуляционная гимнастика.

Ее основная цель – выработка качественных, полноценных движений органов артикуляции. Такая гимнастика способствует тренировке мышц речевого аппарата, учит имитации движений животных и звукоподражанию. В результате этой работы повышаются показатели уровня развития речи, певческих навыков, улучшается музыкальная память и внимание.

Физминутки и речевые игры.

Физкультминутки проводят с целью активно изменить деятельность детей и ослабить утомление, а затем снова переключить их на продолжение учебной деятельности. Речевые игры позволяют детям укрепить голосовой аппарат, овладеть всеми выразительными средствами музыки. Речевые игры необходимы, так как музыкальный слух развивается вместе с речью. В этих играх дети поют или ритмично декламируют хором, соло или дуэтом. Основой служит фольклор. К звучанию можно добавить музыкальные инструменты, жесты, движения. Использование речевых игр в организованной учебной деятельности по музыке влияет на развитие эмоциональной выразительности речи детей, а так же на развитие двигательной активности.

Пальчиковые игры. Пальчиковые игры развивают речь ребенка, двигательные качества, повышают координационные способности пальцев рук. Пальчиковые сказки, которые исполняются как песенки или просто произносятся под музыку, формируют образно-ассоциативное мышление на основе устного народного творчества.

Игровой массаж.

Выполнение массажных манипуляций расширяет капилляры кожи, улучшая циркуляцию крови и лимфы, активно влияет на обменные процессы организма, тонизирует центральную нервную систему. Использование игрового массажа повышает защитные свойства верхних

дыхательных путей и всего организма, нормализует вегето-сосудистый тонус, деятельность вестибулярного аппарата и эндокринных желез. Частота заболеваний верхних дыхательных путей снижается.

Применение здоровьесберегающих технологий в организованной учебной деятельности по музыке дает возможность решать одну из важных задач, стоящих перед современным образованием, создание условий для сохранения здоровья подрастающего поколения.

Литература

1. *Вопросы музыкальной педагогики. Сб. статей вып.2/ ред. - сост. В.И.Руденко - М.: 1980;*
2. *Готсдинер А.Л. Музыкальная психология - М.:1993;*
3. *Давыдова Н. Основы музыкального воспитания. - Дошкольное воспитание, 1994 год, №6, стр. 89.*
4. *Михайлова М.А. Развитие музыкальных способностей детей. Популярное пособие для родителей и педагогов. – Ярославль: Академия развития, 1997.*

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТҰЛҒАЛЫҚ ДАМУЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

А. Мамырбаева

№6 «Күншуақ»
бақшасының тәрбиешісі
ШҚО Өскемен қаласы

Мақалада мектеп жасына дейінгі балалардың тұлғалық дамуында инновациялық технологияларды қолдану түрлері көрсетілген. Балабақшада қолданылатын педагогикалық технологиялардың түрлері талданған.

Кілт сөздер: технология, мнемотехника, инновация, апробация

Көптеген жылдар бойы білім беру саласы үрдісінің өзгерісіне мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің ұйымдастырылуына жоғары талаптар қойылып, болашақта жаңа тиімді психология-педагогикалық бағыттар мен жолдар іздестірілуде.

Қоғамда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай жаңартылуда.

Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Мектепке дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеудің негізгі мақсаты – баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы.

Біздің №6 «Күншуақ» балабақшасының педагогикалық ұжымы қарқынды түрде әртүрлі инновациялық технологияларды жұмыстарына енгізіп, өз іс-әрекеттерінде қолдануда. Отбасының сұрауы бойынша және баланың өздігінен жеке тұлға ретінде дамуы үшін мектепке дейінгі мекеменің жаңа түрлері мен кешендері, жаңа білім бағдарламалары әзірленуде.

Педагогикалық технологияларды өнімді пайдалануды қалай іске асыруға болады?

- Жаңа технологияларды мектепке дейінгі мекемелерге бейімдеу үшін жағдай жасау.

- Әрбір баланың деңгейін тексерудің және тәрбие-оқу үрдісін технология қағидаларына сәйкес жоспарлаудың жаңа үлгілерін әзірлеп, жұмысқа енгізу.

- Жұмыс тәжірибесіне жаңа технологияларды енгізу.

Инновациялық технологиялар жүйесін мектепке дейінгі білім беру кеңістігіне ендіру үдерісі 4 кезеңде іске асырылады.

1. Тәрбиешілердің теориялық іздене-ұйымдастыру дағдыларын қалыптастыру.

Бұл кезең тәрбиешілердің инновациялық технологиялары саласындағы кәсіби педагогикалық құзыреттілігін дамытуға, сондай-ақ, дайындалған органы инновациялық педагогикасының қағидаларына сүйеніп жасалаған дидактикалық материалдармен бағытталуы тиіс.

2. Тәрбиешілердің практикалық даярлығын және балалардың меңгеру көрсеткішін зерттеу. Қолданылған технологиялардың ішінде, денсаулық сақтау технологиясына акцент қоя отырып жұмыс жасағандықтан, осы кезеңде балалардың дене қимыл қозғалыстарының бастапқы, аралық, қорытынды деңгейлерінің мониторингі жасалады.

3. Негізгі кезеңде технологиялардың элементтерін тәрбие-оқу үрдісіне пайдалануда.

4. Жұмыс нәтижелерін қорытындылау.

Осы кезеңде эксперименталды алаңның апробациясы бойынша нәтижелерін жалпылау және талдау жұмыстары жүргізілуі керек. Оқу үдерісіне денсаулық сақтау технологиясын кіріктіруде мониторингтер әзірлеу. Әдістемелік материалдары мен дамыту орталарының элементтерінен көрме ұйымдастыру. Алынған нәтижелерді талдау бойынша эксперименттік алаң кеңесінің отырысын өткізу.

Инновациялық технологияларды пайдалану кезінде балада өзінің мүмкіндіктеріне сай дамуға деген қызығушылық, жаңа білімді тануға деген құштарлығы оянады, өз әрекетінің нәтижесіне жауапкершілік сезіммен қарайды. Технологияларды қолдану барысында кеңістікті бағдарлау, ойлау, есте сақтау, байқағыштық, шығармашылық қабілеттері дамиды, қол саусақ моторикасын дамытуға, затты бір-бірімен салыстыра білуге, талдау жасауға, затты бір-біріне беттестіре білуге жағдай тудырып, баланың өмірге бейімділігі күшейтіледі. Сәбилердің сөздік қорларын байыту, сөздің дыбыстық жағын дұрыс айтуға үйрету, таным қабілетін, шығармашылығын дамытуға жақсы әсер етеді. Технологияларды пайдалану барысында балабақша ұжымы балалармен, ата-аналармен ынтымақтастықта жұмыс жасайды, ата-аналармен байланыс, қарым-қатынас күшейеді.

Қазіргі таңда біздің балабақшада қолданылатын педагогикалық технологиялардың бірнеше түрлері төмендегідей.

1. Монтессори технологиясы

Итальян психологы М.Монтессори түсіндіруінше баланың тұлғалық азамат болғанға дейінгі барлық өмірі оның еркіндігі мен дербестігінің дамуы болып табылады. Бұл технологияның ерекшелігі оқытудың бірінғай бағдарламасы болмайды, әркім табиғат берген даму жолымен жүреді. Әр баланың іс-әрекеті өз еңбегіне қарай үлкендермен бағаланады. Мұндағы басты мәселе, бала өз-өзін бағалайды. М.Монтессори әдісі бойынша балада өзінің мүмкіндіктеріне сай дамуға деген қызығушылық, жаңа білімді тануға деген құштарлығын, жауапкершілігін оятады.

2. В.В. Воскобович технологиясы

Ең алғашқы ойыны 90-жылдардың басында пайда болды.

Ойынның негізі – ол құрастыру және (ойжұмбақ) ертегі кейіпкерлермен бірлесіп бейнелер беру болып табылады.

Ең көп тараған белгілі ойын: «Геокоонт» және «Төртбұрыш Воскобович».

Ойынның мақсаты: ол құрастыра отырып қабілетті, кеңістікті бағдарлау, ойлау, есте сақтау, байқағыштық, шығармашылық, қол саусақ моторикасын дамыту, затты бір-бірімен салыстыру және беттестіруді білу, талдау жасай алу. Күрделі ойындар балаларды модельдерді бөлікке және бүтін түрінде қабылдауға үйретеді.

3. Б.П. Никитин технологиясы

Б.П.Никитин технологиясы, әсіресе бірінші кіші топтағы балалардың таным қабілетін, шығармашылығын дамытуға өте қолайлы. Балалар жұмысты орындай отырып түстерді, геометриялық пішіндерді танып біліп, ажыруға үйретеді. Тапсырманы балаларға жеңілден бастап біртіндеп қиынға көшу арқылы орындату қажет.

4. Мнемотехника технологиясы

Мнемотехника – бұл жадыға жазуға ақпарат беретін ішкі хат жүйесі. Мнемотехниканы игеру, жаңашылдықты, яғни жаңа құрылымдарды қолдану деген сөз. Арнайы жаттығусыз мнемотехниканы игеру мүмкін емес. Педагогикалық мнемотехника негізін қалаған Петр Рамус болып табылады.

Мнемокесте мынадай бағыттар үшін қолданылады:

1. Сөздік қорларын байыту.
2. Сөздің дыбыстық жағын дұрыс айтуға үйрету.
3. Сөйлем, әңгіме құрастыру.

4. Әңгімені құрастыру.
5. Жұмбақтарды жасыру және жауабын табу.
6. Тақпақтарды жаттау.

Мнемотехникалық құрылымы:

1. Мнеможолдар
2. Мнемошаршы
3. Мнемокесте

5. Золтон Дьенеш технологиясы

Дьенештің блоктарымен әр түрлі жастағы балалар ойнай алады: сәбилерден бастап (екі жастан) бастапқы (тіпті орта) мектепке дейін. Дьенеш блоктары ойындарының көмегімен балалар математика және информатика негіздерін: алгоритмдерді, мәліметтер кодтауды, логикалық операцияларды одан ары табысты меңгереді. Дьенештің логикалық блоктарының жиынтығы 48 көлемді геометриялық фигурадан тұрады. Әрбір фигура төрт қасиетпен сипатталады: форма, түс, өлшем және қалыңдық. Дьенеш блоктарының жиынтығында тіпті барлық қасиеттері жағынан да бір біріне ұқсас екі фигура жоқ. Нақты қасиеттерінің нұсқаулары (қызыл, тікбұрыш) және фигураның өлшемі мен қалыңдығының айырмашылығын балалар оңай айырады және атайды.

Апробацияға қатысатын топтардың технологиялар бойынша дамытушылық бұрыштары жасалды. Алынған бірнеше инновациялық технологиялармен қатар, балабақша ұжымы денсаулық сақтау технологиясына акцент қойылды. Себебі, қазіргі таңда балабақшада 506 бала бар, оның 138-і сауықтыру шараларын қажет етеді. Ал, олардың ішінде үнемі ауыратын бала саны 95 (27,3%) құрайды. Диагностикалық мәліметтер бойынша мектепке дейінгі мекемедегі дене шынықтыру-сауықтыру жұмысына аса назар бөлу керектігі анықталды.

Денсаулық сақтау технологиясы балабақшада үш бағытта жүзеге асырылады.

1. Денсаулық сақтау мен ынталандыру;
2. Салауатты өмір салтына үйрету;
3. Түзету педагогикасы.

Мектепке дейінгі мекеменің тәрбие-оқу үдерісіне әртүрлі технологиялардың элементтерін және денсаулық сақтау технологиясының моделі енгізілді.

Сонымен қатар, «Дені сау бала» әзірленген бағдарламаға сәйкес жұмыстар атқарылуда. Денсаулық сақтау технологиясы балабақшада күнделікті пайдаланылады. Атап айтқанда, таңертеңгілік жаттығу, сергіту сәті, қимылды ойындар, ауамен шынығу, жуыну дағдылары, нүктелі массаж, спорттық ойындар, ырғақты қозғалыс, саусақ жаттығу арқылы балалардың дене бұлшық еттерін, ептілігін, икемділігін, дене сымбаттылығын қалыптастыру басты назарда.

Әдебиет

1. Балалардың танымдық қызығушылығын дамыту- «Мектепке дейінгі педагогика», 2005
2. Монтессори М. Помоги мне сделать это самому. –М. 2000 г.
3. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии-М. 1998 г.

ИДЕИ СВОБОДНОГО ВОСПИТАНИЯ В СИСТЕМЕ МОНТЕССОРИ

М. Белгибаева

воспитатель ясли-сада

г.Экибастуз

Павлодарская область

Методика Монтессори – одна из востребованных систем раннего развития детей. В данной статье рассматриваются основные принципы и особенности методики Монтессори, описывается практическое применение идей Монтессори в подготовленной среде.

Ключевые слова: раннее развитие, личность, идеи Монтессори, свобода и дисциплина, самостоятельность, «подготовленная среда»

Раннее развитие детей становится очень популярным сегодня. Одной из самых востребованных систем раннего развития детей является методика Монтессори. Фундаментом данной системы является уважение к ребенку и осознание того, что каждый ребенок – личность, и требует индивидуального подхода. Основная цель методики – это продвижение ребенка к самообучению в специально подготовленной среде. Этому способствуют следующие основные принципы методики.

Принцип содействия естественному развитию – взрослый должен содействовать процессу саморазвития ребёнка на основе знания объективных законов детского развития и наблюдения за конкретным ребёнком.

Принцип взаимодействия с «подготовленной средой» – содействие естественному развитию должно осуществляться в процессе взаимодействия ребёнка с «подготовленной средой» – специально созданной развивающей предметно-пространственной и социальной средой.

Принцип свободы выбора в «подготовленной среде» – в «подготовленной среде» ребёнку должна быть предоставлена

свобода выбора деятельности.

Принцип индивидуальной активности в учении – мотивационная активность, двигательная активность, «активная дисциплина», речевая и познавательная активность, активность в социальной сфере.

Принцип предметности в учении – в дошкольном и младшем школьном возрасте учение должно происходить с опорой на самостоятельную мануальную деятельность с материалами дидактического характера.

Один из принципов педагогической системы Монтессори, можно сформулировать коротко: «**Помоги мне это сделать самому!**» Для этого используется, «подготовленная среда» (специальные материалы и их особое расположение побуждает ребёнка самостоятельно раскрывать свои возможности). Развивающая среда, сконструированная Монтессори, делает ребёнка по-настоящему независимым. В нашем детском саду, как и в других, предметно-развивающая среда имеет большое значение. Именно через окружающую среду ребенок начинает свое саморазвитие. Придя первый раз в сад и группу, дети обращают внимание на красочность, яркость группы и игрушки, находящиеся в ней.

Следующий принцип – **свобода и дисциплина**. Дисциплина в свободе – вот важный принцип, который нелегко понять стороннику традиционных методов. Как добиться дисциплины в коллективе детей? Разумеется, в нашей системе понятие дисциплины весьма отличается от других. Мы должны подавлять или неприятно воздействует на других, или что носит характер грубого или невежливого поступка. Но все остальное, что делает ребенок для своей пользы, не только должно быть дозволено, но и должно стать объектом наблюдения для воспитателя. Этот принцип трудно применять на практике, но я думаю, что если с раннего возраста прививать детям нормы поведения, объяснить им необходимые правила, то в дальнейшем трудностей не возникнет. Я считаю, что в моей группе этот принцип применяется. Со «своими» детьми мы вместе с раннего возраста, и именно поэтому у нас полное взаимопонимание.

Еще один принцип – это самостоятельность, то есть минимальное вмешательство воспитателя в деятельность детей. Человек не может быть свободен, если он не самостоятелен. Поэтому первые активные проявления индивидуальной свободы ребенка должны быть направляемы так, чтобы в этой активности выработывалась его самостоятельность. В детях необходимо развивать умение достигать своих индивидуальных целей и желаний. В профессиональной деятельности этот принцип является одним из основных. Считается, что детей к самостоятельности нужно приучать как можно раньше, потому что самостоятельному ребенку будет легче войти во взрослую жизнь.

Для того, чтобы лучше понять практическое применение идей Монтессори опишем, как проходит день в детском саду, работающему по ее системе.

Дети приходят в группу, самостоятельно раздеваются, приводят себя в порядок и выбирают, чем они будут сегодня заниматься. Воспитатель встречает детей, обязательно протягивая каждому руку для приветствия, и потом, уже в группе, терпеливо наблюдает свободный выбор ими материала для занятий.

«Монтессори-группа» состоит из нескольких зон:

- *Практической* (ребенок в ней учится, одевается, следит за собой и за своими вещами);
- *Сенсорной* (здесь ребенок может научиться различать высоту, длину, вес, цвет, запах, форму различных предметов);
- *Математической*;
- *Языковой*;
- *Ознакомление с окружающим миром* и т.д.

Как правило, дети сразу принимаются за интересное им дело. Если воспитатель замечает, что ребенок впервые взял материал, он предлагает ему алгоритм действия с этим предметом и иногда показывает способ работы с ним. Все игрушки находятся здесь же, в одном из уголков.

Кроме возможности играть и в обычные игрушки, большинство детей заняты освоением мира с помощью специальных обучающих пособий или игр. Заинтересованность детей дидактическим материалом захватывает настолько, что они предпочитают положить игрушки и выкладывать здесь же десятичную систему из бусинок.

В самостоятельной работе ребенок материализует природную потребность утончения своих чувств, действий и концентрации внимания. Работа такого характера, не утомляет его, сколько бы она ни продолжалась, потому что в жизни не может быть остановки.

Главная особенность методики Монтессори – **создание специальной развивающей среды**, в которой ребенок сможет и захочет проявить свои индивидуальные способности. Занятия по методике Монтессори не похожи на обыденные и

повседневные. Также, материалы Монтеessori позволят ребенку самому увидеть и исправить свои ошибки, а роль воспитателя состоит не в обучении, а в руководстве самостоятельной деятельности ребенка.

Литература

1. Монтеessori М. *Помоги мне сделать это самому*. –М. 2000 г.
2. Афанасьева Т.И.. *Учить по Монтеessori: (Из опыта работы)*. М. Моск. центр Монтеessori, 1996, 48 с.
3. Е. Хилтунен «Школа для малышей. Упражнения с Монтеessori-материалом»
4. Сумнительная С.И. «Мне сделать это самому?» Школа Монтеessori 2-4

МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ СЫНЫПТАРЫНДАҒЫ ЖАҢАРТЫЛҒАН БАҒДАРЛАМАНЫ СЫНАҚТАН ӨТКІЗУ НӘТИЖЕСІ

Г. К. Калыкова

«Абай атындағы мектеп- балабақша
кешені» КММ тәрбиешісі
ШҚО Көкпекті ауданы
«Үлгілі малы» ауылы

Мақалада 2015 жылғы 1 қыркүйектен бастап Мектепалды даярлық сыныптарындағы жаңартылған бағдарламаны сынақтан өткізу бойынша 30 пилоттық мектеп қатарындағы мектепалды даярлық сыныбының сынақтан өту барысындағы арнайы әзірленген оқу-әдістемелік кешендер, инновациялық әдіс-тәсілдер мен технологиялардың практикада қолданылуы нақты қарастырылған.

Кілт сөздер: Мектепалды даярлық сыныптарындағы жаңартылған оқу бағдарламасы, апробациялау, білім мен дағды мүмкіндіктері, мектепалды даярлық сыныбының оқу-әдістемелік кешендері, бала дамуының мониторингі

Жаңа білім беру жүйесіне көшу үрдісі мектепке дейінгі тәрбие және білім беруді ұйымдастыруға жоғары талап қоюда.

Мемлекеттік тұрғыдан білім мазмұнын жаңарту, оны заман талабына сай өзгерту, үздіксіз білім жүйесін дамыту қажеттілігінің туындауы - заңды құбылыс. 2015 жылғы 1 қыркүйектен бастап республиканың 30 пилоттық мектебінде жаңартылған оқу бағдарламалары мен оқулықтар, сын тұрғысынан бағалау жүйесі апробациядан (сынақтан) өтуде.

Апробацияның негізгі міндеті:

- мектепке дейінгі және бастауыш мектепте оқытудың үздіксіз және бірізділігін қамтамасыз ету;
- рухани және физикалық дамуына жағдай тудыру;
- мектептегі оқуға қызығушылығын, талпынысын қалыптастыру, сана-сезімін дайындау;

Мақсаттары:

- баланың психологиялық және физикалық денсаулығын нығайту;
- ұлттық және жалпы адамзаттық мәдени рухани құндылықтарға тарту;
- жеке дара қасиеттерін, ерекше қабілетін дамыту;
- коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыру.

Осы 30 пилоттық мектептің бірі болып, білім мазмұнын жаңарту бойынша біздің мектебімізде де жоспар жасалып, жұмыстар жүзеге асырылды. Мұғалімдер мен мектеп әкімшілігі білім мазмұнын жаңарту

аясында ынтымақтастықта жұмыс атқарды. Барлық мектеп мұғалімдері жаңартылған оқу бағдарламасы тақырыбында педагогикалық шеберлік орталығында «Назарбаев зияткерлік мектебі» базасында дайындық курсынан өтті.

Мектепалды даярлықтың негізгі мақсаты - 5-6 жастағы балалардың дене дамуымен психикалық саулығын қорғау және нығайту ақыл-ойын жетілдіру, бойында қарапайым білім негіздерін іскерлікпен, дағдылардың алғы шарттарын қарай отырып бастауыш мектепке білім алуға бірдей бастапқы мүмкіндіктермен қамтамасыз ету. Бала дамуы мониторингі тиімділігін арттыру үшін баланың келесі дағды деңгейі белгіленген. Бірінші деңгейде бала білгенін, іс-әрекеттерді қайталайды, екінші деңгейде біршама білім қоры бар және атқарып жатқан ісін түсініп істейді. Қалыптасқан дағдының үшінші деңгейінде бала білімін, біліктілігін қолдана алады және өмірде қалыпты емес жағдайда да ойланып қолдана алады, шығармашылықпен өз бетімен еркін шешім табады.

Мектепалды дайындық сыныбындағы оқу мен тәрбие дегеніміз бірін-бірі сабақтастырып, толықтырып отыратын қос әрекетін баланың өмірдегі іс-әрекетін нығайту мектепке дейінгі тәрбие жұмысының басты қажеттілігі. Тәрбие мен білімнің алғашқы дәні мектепке дейінгі тәрбие ошағында беріледі. Тәрбиелік жұмыстың қиыны

да, қызығы да бар. Қиындығы - әрбір үйдің еркесін ортаға үйрету, қолына қалам ұстатып мектепке үйрету оңай болып па? Ал қызығы - баланың бал қылығына, тәтті тіліне елжіремес жүрек бар ма? Ұлттың бүгінгі мен болашағы - тәрбиелі, білімді ұрпаққа байланысты. Сондықтан, мектепалды даярлықтың негізгі міндеті - балалардың мектепте оқуға уәжін және оған эмоциялы дайындығын қалыптастыру. Оқуға сапалы дайындықтың мазмұны мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті мемлекеттік стандарттарына сәйкес және үлгілік бағдарлама негізінде әзірленген мектепалды даярлықтың білім беру бағдарламасымен анықталды.

Бағдарлама мазмұны баланың жас және жеке ерекшеліктерін ескеріп, оларды жан-жақты дамытуға бағытталған «Денсаулық», «Қатынас», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеуметтік орта» деген 5 білім беру салалары арқылы іске асты. Сабақтың әр кезеңінде қолданылатын әдіс-тәсілдері, жаңа технология тиімді және орынды пайдалану жолдары сараланады. Мысалы, қарапайым математика сабағында логикалық тізбек ойындары, логикалық ойлау арқылы бала саралау, салыстыру, жинақтау сияқты өз бетімен іс-қимылдар жасауды үйренеді, өмірмен байланыстырады, бір-бірін тыңдайды, ойын еркін жеткізе біледі.

Білім беру үдерісінде тіл дамыту, жазу, санау, сурет салу, құрастыру, мүсіндеу және басқаларды қамтамасыз ететін оқу-әдістемелік кешендер қолданылды. Жалпыға міндетті мемлекеттік стандарт және оқу жоспарына сәйкес 24 сағаттың оқу жүктемесі бойынша жұмыс жүргізілді. Оқу іс-әрекетіне 20 сағат; 4 сағат вариативті компонент: («Логика», «Қызықты математика», «Көркем жазу», «Суретті ағылшын тілі») сабақтары бойынша жүргізілді. Оқыту жолдарының көп түрлілігі, олардың бірте-бірте жетілуі мұғалім алдына тиімді жолдарды анықтап, қолдану керектігі туралы күрделі мәселе қойды. Сондықтан сапалы білім беру үшін жаңаша ізденісті талап етеді.

Бағдарламалар түрлі өмір жағдайларында жинақталған тәжірибені қолданудың басты көрсеткіші ретінде балалардың негізгі құзыреттілігін қалыптастыру міндеттерін шешуге бағытталған. Оқу технологияларын оқу мазмұны мен балалардың жас және психологиялық ерекшеліктеріне орай таңдап

тәжірибеден өткізудің маңызы зор болды. Дамыта оқу негізінде тіл дамыту әдістемесін жүйелеуге болатыны байқалды. Оқытудың ойындық әдісі ерте кезден бастап күні бүгінге дейін қолданылып, ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келеді. Сыни ойлауды дамыту технологияларының стратегиялары баланың ойлауына, шығармашылық ізденісіне, шеберлікке жол ашады. Мектепалды дайындық сыныбындағы балаларды бейнелі ойлау орын алады. Оқушылардың өз беттерімен ойлауына мүмкіндік беретін көрнекіліктер, тірек-сызбалар, кестелер, логикалық жаттығулар, ауызша есептеу жаттығуларын кеңінен пайдаланылады.

Бағдарламаларды тиімді қолдану арқылы баланың ерік-жігерінің қалыптасуына, өз бетінше ізденуіне, жеке тұлға ретінде дамуына баса назар аударылады.

Қазіргі заман талабына сай, оқушы өзі ізденіп, өзі біліп, өзі үйренеді. Сабақта проблемалық оқыту іске асырылады (жағдаятты шешу, балаға ой тастау, миға шабуыл, диалог, сұрақ-жауап). Оқушыға бағыт-бағдар береді.

Әрбір оқушының жеке мүмкіндіктерін, қабілеттерін, қызығушылықтарын анықтауға аса назар аударылады. Оқушының қызметі көптеген тұлғаның қасиеттеріне қарай бағаланады (зияткерлік дамуы, тіл мәдениеті, дербестігі, талабы, жауапкершілігі). Әрбір оқушының дамуы басқа оқушымен емес, өзімен салыстырады. Оқушыға өзін-өзі бағалауға мүмкіндік беріледі. Оқу үдерісінде жұмыс түрлері жеке, жұптық, топтық болып бөлінеді. Топтық оқытудың негізгі мақсаты – оқушыны шағын топта бірлескен жұмысқа тарту. Қажетті жағдайда бір-бірінен көмек сұрай алады, ортақ міндеттерді шешеді. Өзінің жетістігі мен кемшіліктерін түсініп қана қоймай, бірге ортақ нәтижеге өзі қалай әсер ететінін көре алады. Мектепалды даярлық білім беру бағдарламасы бойынша топтағы 18 бала компьютер, «Сөйлейтін қалам», «Постер» арқылы сабақты көріп, түсініп, орыс тілі, қазақ тілі, ағылшын тілі жұмыс дәптерлерімен жұмыс жасай отырып, үш тұғырлы тілді меңгеруде. Оқу әдістемелік кешендер: интерактивті ертегілер топтамасы, интерактивті ән жинағы, ата-аналарға арналған нұсқау, постер, әр түрлі суреттік карточкалар білімді меңгеріп, тілді үйренуге, адамзаттың құндылықтардың қалыптасуына, сөйлей білуге көп көмегін тигізді. Оқу

іс-әрекетінің барысында әдістемелік материалды тиімді қолдану балалардың сөздік қорын молайтып, шығармашылықпен жұмыс істеуіне мол мүмкіндік беріп отыр. Ұлы педагог К.Д. Ушинский: «Егер сіз бір сөз айтудың өзі қиын соғатын сыныпқа жұмысыңызды сурет көрсетуден бастаңыз, сонда сынып сөйлей жөнеледі»- дейді.

Балаларға суретті үлестірмелердің әсері зор. Суретті бала көзімен көріп, көңілімен тоқиды. Қай істе болмасын, соның ішінде бала тәрбиесінде де ештеңе өздігінен жүзеге аспайды. Жалпы, сындарлы азамат пен азаматша болып өсу үшін сәбиге соншалықты қамқорлық қажет. Мектепалды даярлық бағдарламасын тиімді жүзеге асыру үшін, дамытушы білім беру ортаны құрудағы ұстанымдарды басшылыққа ала білсе, жұмыс нәтижелі, сәтті болмақ.

Мектепалды даярлық тобының 18 тәрбиеленушінің 10-ы ұл, 8-і қыз. Оқу жылының басында білім деңгейін анықтауда сынақ алынып, 68% пайызды құраса, ал оқу жылының соңында білім сапасы -77,7% пайызды құрады.

Әрбір білім беру саласындағы күтілетін нәтижелер Бағдарламаның оқу мақсаттарының жүйесі арқылы беріліп, барлық жүргізілетін іс-шаралар мен сабақтар болашақ бірінші сынып оқушысын оқытуды ғана қарастырып қоймай, олардың белсенділігін, дербестігін, шығармашылығын, танымдық қызығушылығын, құрбы-құрдас, ересек балалармен қарым-қатынас жасау біліктерін дамытумен ерекшеленіп, тұлға қалыптасады. Демек, оған бір мезетте босансуға болмайды, жаңашылдыққа жанын салып, үнемі іздену үстінде болуы міндетті жағдай.

Мектепалды даярлық сыныбы түлегінің моделі - физикалық тұрғыдан дені сау, ізденімпаз, өзі, жанұясы, қоршаған орта, мемлекет, табиғат туралы жан-жақты білімі бар, коммуникативтік қабілеті дамыған өз құрдастарымен, үлкен адамдармен дұрыс қарым-қатынас жасай алатын, белсенді, ақжарқын бала.

Мектепалды даярлық сыныбынан 1-сыныпқа баратын оқушыны жаңартылған бағдарлама негізінде қажетті білім мен дағдымен дайындауға мүмкіншілік зор. Мектеп ұжымы болашақта шәкірттері қияға самғап, тәуелсіз елдің тағылымды ұрпағы болып жатса, ұстаздардың да «ақырын жүріп, анық басқан» еңбегінің зая кетпегені, еңбегінің жемісін сезінуі баға жетпес бақыт, зор қуаныш екені анық.

Әдебиет

1. Мектепалды даярлық білім беру бағдарламасы 2015 жыл
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту
3. 2016-2017 оқу жылында Қазақстан Республикасының жалпы орта білім беретін ұйымдарында оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы. Астана 2015-2016 жыл
4. Мектепалды даярлық мектепте және балабақшада» (Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал)

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ
ОСНОВ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Г. С. Ушабаева,
А. В. Сагнаева, М. Б. Сагандыкова
Психологи ясли-сада
«Ашык Аспан»
г. Петропавловск

Здоровье - это состояние полного физического, духовного и социального благополучия. Родителям нужно помочь понять, какую роль они играют в эмоционально-личностном развитии своего ребенка. В статье описывается работа психологов с родителями и педагогами детского сада, даны рекомендации родителям по подготовке ребенка к школе.

Ключевые слова: «ребенок - родитель - педагог», психологический комфорт, нравственная и эмоциональная атмосфера, личность ребенка, рекомендации родителям.

Здоровье – это состояние полного физического, духовного и социального благополучия, а не только отсутствие болезней и физических дефектов[1]. Поэтому, организация взаимодействия с родителями способствует сплочению семьи, эмоциональному сближению взрослых и детей, развитию у них общих духовных интересов. Родителям нужно помочь понять, какую роль они играют в эмоционально-личностном развитии своего ребенка. Тепло, защищенность, психологический комфорт – вот то, что ребенок должен чувствовать в семье. Именно любовь способствует внутренней личностной свободе, развивает творческие способности, когнитивные и эмоциональные составляющие социального поведения. Лишь в ходе совместной деятельности, возможно, обеспечить восхождение ребенка к культуре здоровья. Все это требует переосмысления и изменения содержания и форм работы с семьей. Детский сад и родители: как складываются эти взаимоотношения, из чего они состоят. Традиционно – это оформление уголка для родителей в приемной; папки-передвижки со статьями и советами; родительские собрания, выбор родительского комитета, так рождается сотрудничество на уровне информирования.

Педагоги детского сада находятся в постоянном взаимодействии с родителями, составляя неразрывное триединство «ребенок-родитель-педагог», понимая, что домашняя среда имеет основное воспитание и формирующее значение. В условиях сотрудничества с семьей, предполагающего взаимное уважение, понимание, доверие, достигаются желаемые результаты в процессе становления личности ребенка. Основной

целью взаимодействия является создание единого пространства «Семья – детский сад», в котором всем участникам педагогического процесса (детям, родителям, воспитателям) будет уютно, интересно, безопасно, полезно, благополучно[2]. Парадокс нашего времени заключается в том, что ребенок даже в очень хорошем детском саду оказывается отдаленным от родителей, если они стремятся удовлетворить лишь органические и материальные его потребности, забывая о психологических и духовных. Психологи считают, что это изначально травмирует ребенка[3]. Поэтому представляется очень важным научить родителей полноценно использовать даже минимальное время, которое они могут уделять ребенку для общения с ним. Заботясь о телесном благополучии ребенка, нельзя забывать о его внутреннем мире. Главное – дети должны быть уверены, что мы их любим и готовы помочь им в любую минуту. Сейчас возникают трудности в воспитании детей в детском саду. Главный структурный состав семей, составляющих:

1. полная семья (мать, отец);
2. неполная семья (только мать или только отец);
3. деформированная семья (наличие отчима вместо отца или мачеха).

Воспитание детей – важнейшая задача современной семьи. От того какой стиль семейного воспитания преобладает в семье, будет зависеть развитие личности ребенка в целом. Стиль семейного воспитания – это способ отношений родителей к ребёнку, применение ими определенных приемов и методов воздействия на ребенка, выражающиеся

в своеобразной манере словесного обращения и взаимодействия с ребёнком. Любая дисгармония в семье приводит к неблагоприятным последствиям в развитии личности ребенка, к проблемам в его поведении. Основой для становления личности в посткризисный период становится эмоционально-психологический фон. Родителям, воспитателю и психологу необходимо направить энергию, а также умственную активность в правильное русло. В целях плодотворной взаимосвязи психологом были разработаны рекомендации для родителей, при наличии отклонений от нормы, специалистом предоставляется индивидуальная рекомендация.

Рекомендации родителям

Как себя вести родителям в период возрастного кризиса у ребенка?

1. Проявите максимум терпения и смените тактику общения с ребенком: пора признать, что он уже большой, уважать его мнение и предоставить ему как можно больше самостоятельности в тех сферах, где это возможно. Малыш вполне может решить сам, будет ли есть «добавку», какими игрушками он хочет поиграть.

2. Трехлетние дети ожидают от близких людей признания своей независимости и самостоятельности. Поэтому расширяйте права и обязанности малыша. Не надо делать за ребенка то, что он сможет сделать сам. Ведь только в процессе постоянных проб и ошибок появляется и закрепляется умение выполнять различные действия.

3. Старайтесь избегать ситуаций, когда ребенок может ответить «нет». Не давайте ему прямых указаний: «Одевайся, мы сейчас пойдем гулять», а создайте иллюзию выбора: «Ты хочешь погулять во дворе или в парке?», «В черной куртке или зеленой?».

4. Желание ребенка стать взрослым можно использовать в своих целях. Не заставляйте его насильно что-то делать, а попросите помочь. Например, если ребенок не хочет давать вам руку, переходя дорогу, попросите его перевести через дорогу вас. Ситуация под контролем и без конфликта.

5. Хорошим способом заинтересовать ребенка в выполнении какого-либо дела является игра. Например, ребенок не желающий обедать, с удовольствием покажет кукле, как нужно кушать.

6. Учитывая стремление ребенка делать все наперекор, просите его сделать действие противоположное тому, которое вам нужно. Например, «ни в коем случае не ложись в

кровать», «не ешь суп». Ребенок, сделав наоборот, совершит именно то, что было нужно.

7. Частота детских истерик зависит от ваших реакций на них. Поэтому сохраняйте спокойствие, не вмешивайтесь в истерику, лишите маленького бунтаря зрителей. Не идите у ребенка на поводу и не потакайте всем его капризам. Вы потеряете авторитет, и ребенок станет вами манипулировать. Лучше всего отвлечь чадо или переключить его внимание на что-то другое, на интересное занятие, новую игрушку или просмотр мультлика.

8. Необходимо выработать четкие требования к ребенку, совместно со всеми членами семьи. Он должен знать, что можно, а что нельзя. Но не переусердствуйте с запретами.

9. Не нервничайте ребенка лишней раз. Старайтесь сглаживать углы. Не обижайтесь на его выпады и обидные слова, и уж тем более не замахивайтесь на него в ответ. Спокойно объясните, что вам неприятно такое поведение и вас очень обижают его слова.

10. Поощряйте инициативу и самостоятельность ребенка. Благодарите его за помощь. Не забывайте хвалить его за хорошее поведение. Это поможет сформировать у ребенка положительный образ себя.

11. Относитесь к ребенку, как к личности, а не как к своей собственности. Ни в коем случае не наказывайте его при посторонних, и уж тем более не унижайте его.

Работа с родителями

Психолог не ограничивается на рекомендациях и консультациях, возможны проведения совместных тренингов, круглых столов, родительских собраний, в которых участвует коллектив детского сада, непосредственно взаимодействующий с семьей и моделирующий будущую личность.

По инициативе психолога был создан родительский клуб «Одна семья». *Цель клуба:* обсуждение проблемных вопросов, обмен опытом родители – психолог, разработка планов по предотвращению проблемных ситуаций (актуальный вопрос – кризис 3-х лет). Предлагаем вашему вниманию одно из упражнений, проводимых в нашем клубе «Рисунок счастья». Каждому родителю на альбомном листе в течение 1,5 минут предлагается нарисовать «Рисунок счастья» (каким они его себе представляют), затем передать свой рисунок соседу справа. Получив рисунок, сосед слева, дорисует его в течение 1,5 минуты, пока рисунки не сделают полный круг и не вернуться к хозяевам. Обсуждение (по Шерингу) [4].

- Какой первоначальный сюжет был у вашего рисунка?

- Какие чувства вы испытывали, когда наблюдали за тем, как сосед вносит коррективы в ваш рисунок?

- Кому понравился рисунок в том виде, как он дошел до вас?

- Кому не понравился окончательный рисунок? Почему?

В завершении упражнения взрослый должен осознать, что виденье счастья у каждого индивидуальное, но живя в социуме, порой приходится адаптироваться в условиях среды и принимать чужие правила, нравы и в то же время не терять индивидуальность. Наша совместная цель способствовать развитию индивидуальной личности. Воспитатель – друг ребенка, малыш доверяет ему свои тайны и переживания, родители активно сотрудничают с коллективом, созданы благоприятные условия. Наступает переход в следующую фазу психо-эмоционального развития ребенка – *развитие познавательной сферы*. Настроить ребенка на учебную деятельность задача не из легких. У каждого ребенка свой багаж знаний, кто-то дополнительно посещает кружки и секции, интеллектуальные школы, с кем-то активно занимаются родители, но, к сожалению, есть и те, чья познавательная деятельность ограничена личными исследованиями окружающего мира. Определить уровень умственной активности (познавательной сферы) ребенка задача психолога – воспитателя - семьи. Когда мы приступили к работе с детьми, то поставили перед собой ряд задач:

- разработать систему исследования индивидуальных особенностей развития ребенка (диагностика развития познавательных процессов, диагностика развития социально-эмоциональной сферы, диагностика межличностных отношений);

- создать условия для оказания помощи детям, нуждающимся в особых обучающих программах и специальных формах организации их деятельности; разработать и апробировать систему работы по развитию социально-эмоциональной сферы детей дошкольного возраста;

- содействовать повышению психологической компетенции сотрудников дошкольной организации, родителей в закономерностях развития ребенка, а также в вопросах обучения и воспитания детей.

Первостепенная задача психолога на данном этапе – настроить ребенка на учебную деятельность. Помочь адаптироваться в мире знаний. Порой возникают проблемы,

решить которые психолог и воспитатель самостоятельно не способны. В этом случае в команду педагогов по формированию личности подключается медицинский работник. Ребенок находится в эмоциональном покое, готов к восприятию информации, следовательно, можно приступать к диагностикам. Результаты диагностики зачастую выявляют очень низкий уровень развития социально-эмоциональной сферы, которая влияет как на межличностные отношения, так и на уровень познавательного развития. Ведь если хорошо развиты эмоции ребенка, то он лучше понимает детей и взрослых, ему легче дается обучение. Подключение родителей или других членов семьи позволяет приобщить всю семью к совместной работе по психокоррекции и реабилитации ребенка.

Подготовка к школе для многих родителей и некоторых педагогов состоит в том, чтобы научить ребенка писать, читать, считать. Как только ребенок овладевает данными навыками – педагоги успокаиваются, к школе ребенок готов! Такой умный, способный ребенок и вдруг говорят о проблемах адаптации и обучения в школе. В течение последних лет в отечественной педагогике и психологии наблюдается повышенный интерес к проблеме перехода ребенка из детского сада в школу и тесно связанному с этим понятию готовности к школьному обучению. Но, тем не менее, психологической подготовке не уделяется должного внимания в связи с неинформированностью родителей и педагогов в важности этого процесса. Роль психолога при подготовке детей к школе рассматривается с трех позиций.

1. Подготовка детей дошкольного возраста

- Занятия с психологом (цель: развитие познавательных процессов, эмоциональной сферы ребенка);

- Экскурсия в школу (цель: формирование новой социальной позиции – школьника);

- Организация выставок детских работ на темы: «Я иду в школу»; «Я - первоклассник» (цель: формирование мотивационной готовности к обучению в школе); Что отличает «психологическое» занятие от «педагогического»?; Во-первых, это количество детей в группе. Психолог занимается с группой из 5-6 человек, что дает возможность максимально уделить внимание каждому ребенку. Во-вторых, ценность психологических занятий состоит в том, что психолог уделяет большое внимание тому как выполняются упражнения, а не результату.

2. Подготовка родителей будущих первоклассников

Актуальность такой подготовки состоит в том, что родителям сложно «перестроиться» и принять тот факт, что их ребенок – уже не малыш, а почти «взрослый». Ребенок стал более самостоятельным! Работа с родителями строится поэтапно:

- Анкетирование родителей (цель: определить ожидания, опасения);
- Разработка информационных стендов и буклетов (с целью просвещения родителей);
- Семинар-практикум для родителей (по теме: «Кризис пяти лет: от игры к учебе»);
- Консультация: «Психологическая подготовка к школе»;
- Проведение открытых занятий.

3. Работа с педагогами

- Консультации на темы: «Портрет будущего первоклассника»; «Психологические особенности детей 5-6 лет». Такой режим работы будет способствовать:

- развитию интеллектуальной сферы детей;
- формированию мотивации учения;
- расширению знаний педагогов о том, как готовить детей к школе;
- вовлечению родителей в процесс подготовки к школе.

Современный родитель, к сожалению, немного внимания уделяет этой проблеме, ему важнее научить ребенка читать, писать, считать, так как ему кажется этого достаточным для дальнейшего развития ребенка. Именно поэтому так важно объяснить родителям, что одно из важнейших мест в развитии личности занимает именно социально-эмоциональное развитие, и начинать его необходимо именно в дошкольном возрасте, так как именно в это время закладываются первые и самые главные черты характера человека. Взаимодействие дошкольной организации и семьи как условие формирования у детей дошкольного возраста основ здорового образа жизни.

Воспитание и развитие ребенка невозможны без участия родителей. Чтобы они стали помощниками педагога, творчески развивались вместе с детьми, необходимо убедить их в том, что они способны на это, что нет увлекательнее и благороднее дела, чем учиться понимать своего ребенка, а поняв его, помогать во всем, быть терпеливыми и деликатными и тогда все получится.

Семья и детский сад – два воспитательных феномена, каждый из которых по-своему дает ребенку социальный опыт, но только в сочетании друг с другом они создают оптимальные условия

для вхождения маленького человека в большой мир[5]. Только в гармоничном взаимодействии детского сада и семьи можно компенсировать и смягчить друг друга. Взаимодействие родителей и детского сада редко возникает сразу. Это длительный процесс, долгий и кропотливый труд, требующий терпеливого, неуклонного следования выбранной цели. Важно отметить, что сотрудничество родителей и педагогического коллектива дошкольной организации следует рассматривать не с точки зрения его влияния на выработку у ребенка тех или иных навыков поведения, а как процесс взаимного влияния на личность ребенка в целом, предопределяющий ход его последующей социализации. А так как любая социальная среда, в том числе и образовательная, влияет на жизнедеятельность человека и является продуктом его деятельности, следовательно, она поддается целенаправленному формированию. Поэтому взаимодействие педагогов и родителей можно рассматривать как один из необходимых компонентов образовательной среды дошкольной организации, который оказывает прямое и косвенное влияние на разностороннее развитие ребенка, на состояние его физического и психического здоровья и успешность его дальнейшего образования и воспитания. Сотрудничество воспитателей и семьи помогает не только выявить проблему, ставшую причиной сложных взаимоотношений родителей с ребенком, но и показать возможности ее решения. При этом необходимо стремиться к установлению равноправных отношений между воспитателем и родителями. Таким образом, взаимодействие детского сада с семьей детей можно осуществлять по-разному. Условия жизни, нравственная и эмоциональная атмосфера, в которой живет ребенок, целиком и полностью зависят от взрослых, и они, бесспорно, несут ответственность за счастье и здоровье детей.

Литература

1. Эльконин Д.Б. *Психическое развитие в детских возрастах*. М.: МПСИ, Воронеж, НПО «МОДЭК»
2. *Детская практическая психология* / Под ред. Т. Д. Марцинковской. - М., 2000
3. Овчарова Р. В. *Технологии практического психолога образования*. - М., 2000
4. *Рабочая книга практического психолога: технология эффективной профессиональной деятельности* / Под ред. Дергача А. А. - М., 1996.
5. Петровская Л.А. *Компетентность в общении*. М., Изд-во Моск. ун-та, 1989

ҚАЗАҚ ЕРТЕГІЛЕРІНІҢ ТӘРБИЕЛІК МӘНІ

А. К. Жақсылықова

№ 66 «Толағай»
балабақшасының тәрбиешісі
Астана қаласы

Халық ертегілері балалардың ой-өрісін, дүниетанымын кеңейтіп, тілін ұстартып, ұштай түседі, ойлау мен қиялын дамытады. Мақалада бала тәрбиесіне ұлттық құндылықтар арқылы, соның ішінде қазақ халқының ертегілеріндегі тәлім-тәрбиенің маңыздылығы айқындалған.

Кілт сөздер: рухани қазына, ауыз әдебиеті, ұрпақ тәрбиелеу, балалардың ой-қиялы.

Әрбір халықтың ертегілері — сол халықтың сарқылмас рухани қазынасы, тұнып тұрған тәрбие құралы.

Ертегілер көне заманда, тіпті жазу-сызу болмаған кездің өзінде-ақ туған. Бұларды халқымыз күні бүгінге дейін ұрпақтан ұрпаққа ауызша жеткізіп келеді. Ауыз әдебиетінің басқа түрлеріне ұқсас ертегілер де адам баласының еңбекке, тұрмыс-тіршілік жағдайларына байланысты пайда болды. Жаратылыс құбылыстарын, табиғат сырын жетік білмеген, олардың неден болатынын толық түсінбеген ертегідегі адамдар әр нәрсені қиял еткен, өздерінің ауыр еңбектерін жеңілдету жайын қарастырған. Бұл жөнінде өз жай-күйлерін әңгімелеп айтатын болған. Бертін келе адам баласының ой-өрісінің ұлғайып өсуі ертегілердің туындауына көп әсер еткен. Ертегілердің алғашқы үлгілері әр түрлі өзгерістерге түскен, мұнымен қатар жаңа ертегілер туа бастайды және онда халықтың тұрмыс-салты, іс-әрекеті басты орын алады. Бұлардың бәрін халық ертегілері арқылы көркемдеп, әр түрлі образдар арқылы бейнелейді. Ертегі балалардың ой-өрісін, дүние танымын кеңейтеді, адалдыққа, тапқырлыққа, адамгершілікке тәрбиелейді.

Ертегілердің өзіндік құрылымы, көркемдік ерекшеліктері бар. Қандай ертегіні алсақ та, ол белгілі бір сюжетке құрылады, оқиға желісінің басталуы, аяқталуы, өзіндік шешімі

болады. Ертегі баяу басталып, оқиға желісі күрделене түседі. Кейіпкерлер арасындағы қайшылықтар өрістей келе әділдік, үстемдік құрып, зұлымдық жеңіліс табумен аяқталады. Әсіресе адам өміріне байланысты іс-әрекеттер өткір сықақ-мысалмен бірігіп, бала сезімін селт еткізіп, күлкіге мәз етеді. Мысалы, Тазша бала туралы ертегілердегі әке-шешесі жоқ басы таз Тазша атанған баланың тапқырлықтары ханның ақылынан да асып кетеді. «Қырық өтірік» ертегісіндегі шындыққа келмейтін қиял-ғажайып оқиғаларды қызықты етіп баяндау арқылы Тазша бала ханның байлығына ие болып, қызын алады. Ертегіні тыңдаған балалар жағымсыз кейіпкердің жексұрын әрекетінен бой тартып, жақсылыққа құмартады. Ертегіні қызықты етіп жеткізу айтушының шеберлігіне байланысты.

Ертегілер мазмұны ерекшеліктеріне қарай бірнеше түрге бөлінеді. Солардың ішіндегі бастылары:

- қиял-ғажайып ертегілері;
- хайуанаттар жайлы ертегілер;
- тұрмыс салт ертегілері;
- аңыз ертегілері.

Балалардың ой-өрісін кеңітіп, дүниені молырақ танытатын ертегілер бала ұғымын, түсінігін, дүниетанымын кеңейтеді. Тілін ұстартып, ұштай түседі, ойлау мен қиялын дамытады. Мысалы, «Қаңбақ шал» ертегісіндегі қауқарсыз шалдың ақылмен жеңуі,

даулардың күші көп, ақылы аздығы тыңдаушыны қызықтырып, тіпті ертегіні баяндаушыға қосылып айтып кеткісі келетіндей әсерге бөлейді.

Халқымызда қай тақырыпта да табылатын, тілге жеңіл, жүрекке жылы телік ертегілері қаншама?! Ол ертегілер арқылы бала өз халқының тілін, мәдениетін, дәстүрін біледі және ой өрісі қиялы дамиды және адамгершілікке тәрбиеленеді. Мысалы, «Жақсымен жолдас болсаң – жетерсің мұратқа, жаманмен жолдас болсаң – қаларсың ұятқа» деген мақалды, «Жаман дос жолдасын жолда қалдырар» деген мақалдарды «Екі дос», «Кедей мен бай» атты ертегі желісінен оқуға болады.

«Бай баласы мен жарлы баласы» атты қызықты ертегі арқылы еңбек адамның кез келген қиыншылықты жеңуге үйрететінін және өмірлік тәжірибесі арқылы жеңіске жететінін көреміз және «Еңбек етсең ерінбей, тояды қарның тіленбей» деген мақалды дәлелдей түседі.

«Мақта қыз бен мысық» ертегісі өте тартымды, қызықты. Бұл ертегіде мақта қыздың досы мысық мақта қыздың тілін алмай қатығын төгеді де, оны қайтарып беру үшін көптеген адамдарға жолығып, көп қиыншылық көріп барып, қатықты төлей алады. Бұл адамның әрбір іс-қимылына жауап беруге тәрбиелейді.

«Бес ешкі» ертегісі хайуанаттар жайлы ертегіге жатады. Өте қызық, тартымды. Мұнда кедейдің бес ешкісі қарлы боранда далада қалады да, қасқырға жолығады. Сол кезде бәрі бірігіп, береке-бірлік танытып, қасқырдан аман қалады. Бұл ертегі балаларды бір-біріне көмектесуге, бауырмалдыққа үйретеді.

«Жыл басына таласқан хайуанаттар» ертегісі аңғалдықтың кесірін, шапшандықтың пайдасын айтады. Онда аңқау түйе жыл басынан құр қалады, шапшан тышқан жыл басы атанады.

«Шық бермес Шығайбай» ертегісі сараң, қайырымсыз байларды қарапайым кедей Алдардың ақылмен алдап кетуін баяндайды.

«Зеректік» ертегісіндегі үш жолаушының жол бойында кездескен нәрселергезер салғандарын баяндайды. Яғни, балаларды қағілездікке, зеректікке тәрбиелейді.

Қай заманда болмасын адамзат алдында тұратын ұлы мұрат-міндеттердің ең бастысы — өзінің ісін, өмірін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу.

Ұрпақ тәрбиесі — келешек қоғам тәрбиесі. Ендеше, ақпараттық технологиялар дамыған кезеңдегі балалардың ой-қиялдарын өз ертегілері арқылы жеткізу мүмкіндігі бар.

Қазақ халқының салт-санасы мен ата-бабасымен келе жатқан дәстүрін өз бойындағы ерекше қасиеттерін таланты мен дарындылығымен, өзгелерден ерекше табиғи қабілеті арқылы биіктерден көрсеткен. Ертегілер арқылы тәрбие берген, салт-дәстүрін сол қалпында сақтап қалған.

Қазақ халқының әр ертегісінің өзіне тән ерекшелігін саралай келе, қазақ ертегілері адам өміріне байланысты іс-әрекеттер, күнделікті тұрмыстағы заттар арқылы берілсе, бала сезімін селт еткізіп, күлкіге мәз етеді, бала жағымсыз кейіпкердің жексұрын әрекетінен бой тартып, жақсылыққа құмартады деген ойдамын.

Ертегілердің жан-жақты сырын қызықты да, тартымды етіп бала санасына жеткізу үшін балабақшаларда жүргізілетін қуыршақ және көлеңке театрларында қазақ ертегілері кейіпкерлерінен ойыншық жасалып, кеңінен қолданылса деген ой. Сонымен қатар, күнделікті бала пайдаланатын киімдерде, оқу құралдарында, кәмпит-шоколад қағаздарында қазақ ертегілері кейіпкерлерінің суреттері болса баланың қазақ ертегілеріне қызығушылығын арттыруға үлкен мүмкіндік.

Ұрпақ тәрбиесі — келешек қоғам тәрбиесі. Ендеше, ақпараттық технологиялар дамыған кезеңдегі балалардың ой-қиялдарын өз ертегілері арқылы жеткізу мүмкіндігі бар.

Әдебиеттер

1. К. Оразбекова. «Иман және инабат» «Ана тілі», 1993
2. Р. Жұмағұлова «Ауыз әдебиеті үлгілерін балалар бақшасында пайдалану».
3. «Ол кім? Бұл не?» балалар энциклопедиясы.

**ҚЫЗЫОРДА ҚАЛАСЫ «БЕГІМ АНА» МКҚК БАЛАБАҚШАСЫ –
ҮЗДІК МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАР ҚАТАРЫНДА**

МЕҢГЕРУШІСІ ОРАЗАЕВА ЛЯЗЗАТ ИЛИЯСОВНА

**ҚР Білім және ғылым министрлігінің ұйымдастыруымен
өткен «Мектепке дейінгі білім берудің мазмұнын жаңарту:
жаңа сапа, жаңа көзқарас» республикалық форумында
мектепке дейінгі білім беру қызметкерлерімен
іс-тәжірибесімен бөлісті**

**ҚР БҒМ «Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығы»
директоры Б. Игенбаеваның басшылығымен Республикалық форум
қатысушылары балабақша тәжірибесімен танысуда**

«БЕГІМ-АНА» БАЛАБАҚША ПЕДАГОГТАРЫ - КӘСІБИ ШЕБЕР МАМАНДАР

Тәрбиеші М.Жумагулова - 2015 ж. Н.Құлжанова атындағы облыстық ІІІ педагогикалық оқуларында «Ең үздік шеберлік сыныбы» номинациясы бойынша І дәрежелі диплом иегері

Әдіскер Г.Байжанова - «Жоба қорғау» әдіскерлер сайысында «Жаңашыл әдіскер» номинациясының иегері

А. Жидебаева - қалалық «Үздік тәрбиеші - 2015» байқауының ІІ орын жүлдегері

Тәрбиеші А.Жидебаева - 2015 ж. Сочи қаласында VI Халықаралық мұғалімдер слеты және ІІ-мектепке дейінгі ұйымдар педагогтарының слетында «Ең үздік инновациялық жұмыс» номинациясы бойынша диплом және стелла иегері

**ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫ «БЕГІМ-АНА» БАЛАБАҚШАСЫ
ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚИТУ ҮДЕРІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ
ҚОЛДАНЫЛУЫ**

У казахстанцев есть новый механизм накапливать деньги на обучение детей с получением процентных бонусов от государства

Государственная образовательная накопительная система

С 2013 года в Казахстане начала функционировать Государственная образовательная накопительная система (далее - ГОНС).

Система позволяет каждому гражданину Республики Казахстан открывать на свое имя либо на имя ребенка образовательный накопительный вклад, который в будущем можно будет использовать на оплату обучения в колледжах и вузах Казахстана и за рубежом. Оператором данной системы является АО «Финансовый центр».

На сегодняшний день уже открыто порядка **13 000 образовательных накопительных вкладов**.

Особенности образовательного накопительного вклада:

- Премия государства, как вид дохода, не подлежит налогообложению;
- Образовательные накопительные вклады являются объектом гарантирования Казахстанского фонда гарантирования вкладов до 10 млн. тенге;
- Минимальный первоначальный взнос – 3 МРП (5 946 тенге в 2015 г.);
- Срок накопления – до 20 лет;
- Возможность получить образовательный кредит в банке под 100% гарантию государства в лице АО «Финансовый центр» МОН РК.

Премия государства и вознаграждение банка капитализируются и в целом доходность составляет от 15,5%, за счет чего вкладчик, приобретая услуги образования, экономит на расходах до 30-40%.

Для открытия образовательного накопительного вклада необходимо:

1. **ШАГ** – Выбрать один из банков-участников ГОНС;
2. **ШАГ** – Открыть образовательный накопительный вклад.
3. **ШАГ** – Внести первоначальный взнос.

Документы:

- удостоверение личности одного из родителей;
- свидетельство о рождении и ИИН ребенка.

www.rc-dp.kz
«Мектепке дейінгі балалық шақ» РММ
Астана қаласы, VIP-қалашығы, 3
Тел. 29 68 29, e-mail: rcdp_info@mail.ru

